

Stedenmaster

Nieuwe opleiding over stedelijke problemen | p.4 |

Ondergronds

Op ontdekkingsreis in de bodem | p.18 |

Geen afval

Studenten zetten circulaire economie op de kaart | p.20 |

RESOURCE [NL]

Voor iedereen van Wageningen University & Research

nr. 5 – 6 oktober 2016 – 11e jaargang

Ministerie van Voedsel

Zes politieke partijen voelen ervoor | p.12

>> JOLEIN + ILLUSTREREN

Jolein Schoenmaker, Corporate HR, learning and development

‘Vormgeven aan de wereld in mijn hoofd’

De schilderijen van Marjolein Schoenmaker lijken zo uit een kinderboek geplukt. Dat is geen toeval. ‘Ik houd van kinderboeken. Van sprookjes, dieren en humor. Een dagje naar de dierentuin en mijn hoofd zit vol ideeën.’ Met acrylverf zet Schoenmaker – autodidact – die fantastische binnenwereld in warme kleuren op doek. ‘Ik word er blij van. Situaties vormgeven die eigenlijk niet kunnen. Dat vind ik leuk.’ RK / Foto: Guy Ackermans

>> INHOUD

nr. 5 – 11e jaargang

>> **10**

PIEPER

Mister Aardappel voerspelt glorieuze toekomst

>> **24**

HARIGE HUISGENOOT

Maak kennis met markante studentenhuis-katten

>> **28**

JIJ OP DE CAMPUS

Nieuwe serie: portret van een student

INTRODUCTIE

Zodra ontgroening ter sprake komt, moet ik altijd aan de film Soldaat van Oranje denken. De gewelddadige inwijding van hoofdpersoon Erik leidt tot een hechte vriendschap met de leider van het corps. Zo'n ontgroening waarbij gewonden vallen, is natuurlijk over de schreef. Maar moet je daarom ontgroenen verbieden? Natuurlijk niet. Nog los van het feit dat verbieden nooit werkt, moet je er altijd voor waken het kind niet met het badwater weg te gooien.

Met inwijdingsrituelen op zich is niks mis. Ik ben nooit lid van KSV Franciscus of Ceres geweest, maar wel van studentenatletiekvereniging Tartlétos. Onze inwijding bestond uit samen keihard trainen. Dat afzien schiep een onuitwisbare band. Daarvoor hoefden we niemand te kleineren of over elkaar heen te kotsen.

Misstanden zoals die in Groningen doen zich in Wageningen niet voor, beweren Ceres en KSV. Toch komen er af en toe verontrustende verhalen naar buiten over vernedering. Kloppen die? We weten het niet, want ontgroening gaat gepaard met een strikt gecultiveerde geheimzinnigheid. Dat gebrek aan openheid is misschien wel het echte probleem van ontgroening. Ceres en KSV, zullen we afspreken dat *Resource* volgend jaar tijdens de introductie meeloopt en er een mooie, realistische reportage over schrijft?

Roelof Kleis

EN VERDER

- 4 Komt er een Campus-West?
- 5 YoungWUR ziet levenslicht
- 6 Milieuwetenschappen groeit sterk
- 7 TNO Food naar Wageningen
- 8 Olifanten sterven door droogte
- 16 Binnenkijken in campus-kamers
- 22 Hoe bevallen avondcolleges?
- 26 Betalen per studiepunt
- 27 Ondertussen in Duitsland

>> [Pilsje wordt milieuvriendelijker dankzij enzymen | p.8](#)

TU DELFT EN WUR LANCEREN 'STEDENMASTER'

- Opleiding wordt aangeboden bij instituut AMS in Amsterdam
- Studenten leren stedelijke vraagstukken oplossen

Wageningen University & Research en de TU Delft willen in 2017 een gedeelde master lanceren. De opleiding Metropolitan analysis, design and engineering gaat over stedelijke vraagstukken, zoals het klimaatbestendig maken van steden.

De universiteiten vragen half oktober officieel een accreditatie aan bij de Nederlands-Vlaams Accreditatie Organisatie (NVAO). Na uiterlijk zes maanden wordt duidelijk of de accreditatie wordt verleend. De mas-

ter zou dan in september 2017 moeten starten.

Komend jaar vindt nog geen grootschalige studentenwerving plaats, zegt opleidingsdirecteur Erik Heijmans. Wel wordt informatie passief aangeboden op bijvoorbeeld de WUR-site, met de disclaimer dat er nog geen accreditatie is. 'We merken nu al dat heel veel mensen geïnteresseerd zijn.' Heijmans hoopt dat de master voorzichtig start met een klein cohort van circa twintig studenten.

De 'stedenmaster' wordt aangeboden vanuit het Amsterdam Institute for Advanced Metropolitan Solutions (AMS), een instituut dat Wageningen University & Research samen met de TU Delft en het Massa-

chusetts Institute of Technology (MIT) startte in 2013. Studenten volgen basisvakken in het gebouw van het Koninklijk Instituut voor de Tropen (KIT) in Amsterdam. Voor keuze- en specialisatievakken reizen studenten naar Delft en Wageningen.

Wereldwijd wonen steeds meer mensen in – immer grotere – steden. Het AMS wil deze steden verduurzamen en leefbaarder maken. Dit vraagt volgens het instituut om een integrale aanpak waarbij experts uit allerlei disciplines zoals logistiek, ecologie, hydrologie en datawetenschap samenwerken. Hierbij kijkt het AMS naar stedelijke kringlopen, bijvoorbeeld van voeding, energie en verkeer.

Bij de presentatie van AMS werd de nieuwe master al aangekondigd. Sinds die tijd is onderzocht of deze onderscheidend genoeg is, past bij het profiel van de instellingen en aansluit op de arbeidsmarkt. Begin dit jaar werd al een vak – Sustainable urban development – gelanceerd als een gratis toegankelijke online cursus, een zogeheten Massive Online Open Course (MOOC).

De nieuwe master is het derde *joint programme* van Wageningen University & Research. Met de Rijksuniversiteit Groningen en de Universiteit Twente biedt WUR een masteropleiding Water Technology aan in Leeuwarden. De bachelor Tourism is opgezet samen met hogeschool NHTV in Breda. **RR**

'VOEG BUSINESS EN SCIENCE PARK BIJ CAMPUS'

- Fusie moet BSPW nieuwe impuls geven
- WUR is geen voorstander van één organisatie

Het Business en Science Park Wageningen (BSPW) moet onderdeel worden van Wageningen Campus. Dat concludeert Holland Food Ventures in een visiestudie over de toekomst van het bedrijventerrein aan de westkant van Wageningen. Maar Wageningen University & Research wil zo ver niet gaan.

Het BSPW (voorheen Agro Business Park) zit in een neerwaartse spiraal. Er is aanzienlijke leegstand, de beschikbare ruimte sluit niet aan op wat de markt vraagt en het ontbreekt aan een toekomstvisie. Het BSPW heeft bovendien sterke concurrentie van bedrijfsverzamelgebouw Plus Ultra op de campus. Op initiatief van de gemeente is Holland Food Ventures met alle betrokkenen om de tafel gaan zitten om een oplossing te bedenken.

Die ligt volgens HFV voor de hand: maak er één campus van met één organisatie die verantwoordelijk is voor de positionering, strategie en de ontwikkeling van bedrijvigheid. Dat is ook goed voor de doorontwikkeling van de campus. Het park zal dan Campus-West gaan heten, de huidige campus wordt Campus-Oost.

Petra Caessens, manager campusontwikkeling bij WUR, is voor een nauwere samenwerking om Wageningen beter te positioneren als vesti-

FOTO: GUY ACKERMANS

Op Business en Science Park Wageningen is onder meer biotechnologiebedrijf KeyGene gevestigd.

gingsplaats voor (nieuwe) bedrijven. 'Maar het opzetten van één organisatie voor beide parken is een stap te ver. Daarmee zou WUR de directe zeggenschap over een deel van de eigen campus opgeven. Dat zie ik niet gebeuren.' Een Campus-Oost zit er volgens Caessens ook niet in. 'Het is mogelijk dat BSPW Campus-West gaat heten, maar dat betekent niet automatisch dat het hier dan Campus-Oost wordt. We blijven gewoon Wageningen Campus heten.' Een betere samenwer-

king moet volgens haar ook mogelijk zijn zonder een vergaande fusie.

BSPW is in de jaren tachtig van de vorige eeuw – mede door WUR – opgezet om de Wageningse kennis te vermarkten. Dat is nooit uit de verf gekomen. Starters vanuit WUR zitten er nauwelijks en de binding met de campus is volgens het rapport vrijwel nihil. De komst van Plus Ultra op de campus heeft een deel van de bedrijven van het BSPW weggetrokken. **RR**

JONGE MEDEWERKERS STARTEN YOUNGWUR

• Kick-offevenement moet honderd bezoekers trekken

Een groep medewerkers van Wageningen University & Research lanceert op 6 oktober YoungWUR. Dit *young professionals network* moet 'jonge medewerkers aan het begin van hun carrière' verbinden.

Als student was Pien Walraven, informatieanalist bij het Facilitair Bedrijf, ingebed in een actieve gemeenschap.

Ze organiseerde activiteiten voor haar studievereniging Thalia en zat zelfs een jaar in het bestuur. Toen ze in 2015 een baan kreeg aan Wageningen University & Research bleek het lastiger aansluiting te vinden. 'Mensen werken hier al heel lang of hebben hier gestudeerd.' Waarom, vroeg ze zich af, is er geen 'studievereniging' voor jonge medewerkers?

Precies zo'n netwerk start Walraven nu met zeven anderen. Zij nodigen 'jonge collega's aan het begin van hun

carrière' uit donderdag voor de aftrap in The Spot. Een leeftijdsgrens is er niet; mensen beslissen zelf of ze in deze categorie vallen. Alle bezoekers mogen meedenken, en natuurlijk borrelen. 'Tijdens het kick-offevent willen we zoveel mogelijk input', zegt Walraven. Hebben medewerkers bijvoorbeeld behoefte aan gezelligheid of juist carrièretips en -ontwikkeling? En welke activiteiten moet YoungWUR organiseren? Walraven verwacht zo'n honderd bezoekers. **RR**

© COLUMN | STIJN

Totalitaire vredigheid

Ook in Wageningen zijn studenten echt niet allemaal lieverdjes. Dat ik regelmatig niet kan slapen omdat onze Ceresburen één of ander oordop-resistent clublied hebben bedacht, kun je nog futiel noemen. Maar soms gaan ook onze verenigingsleden overduidelijk te ver. Twee jaar terug sloeg een barman bij Argo bijvoorbeeld twee Ceresleden neer. Die liepen geen hersenoedeem op zoals het recentste slachtoffer in Groningen, wel hadden ze verschillende hechtingen nodig. Begin dit jaar nog werd een Ceres-activiteit afgelast, omdat dronken eerstejaarsstudenten langs de snelweg liepen. Wageningse bangalijsten hebben mij nog niet bereikt, maar misschien zit ik gewoon niet in de loop.

Dat er stemmen opgaan om ontgroeningen – herstel, 'verenigingsintroductietijden' – ook hier te verbieden, is prima te begrijpen. Sterker nog, elke activiteit van een studentenvereniging is een potentiële bedreiging voor het zorgvuldig opgebouwde WUR-imago. Eigenlijk is het bewonderingswaardig dat rector Arthur Mol slechts een softe oproep doet om vooral lief met elkaar om te gaan.

Het is nu eenmaal de trend om geen risico's met jongeren en hun onvolgroeide brein te nemen. Basisschoolleerlingen fietsen ook steeds minder vaak zelf naar school – te gevaarlijk. Op de middelbare school staan talloze huiswerkbegeleidingsclubs klaar om onwelwillende scholieren toch verder te helpen – straks krijgen ze geen goede opleiding. Universiteiten, ook de WUR, proberen met presentielijsten te voorkomen dat studenten een college missen – stel je voor dat ze zakken voor hun tentamen. Nog even en we leven in totalitaire vredigheid. Dan is het schier onmogelijk geworden enige grove stommeit te begaan.

Lekker veilig, maar ook griezelig. Want als je nooit in de gelegenheid bent geweest om iets echt goed fout te doen, hoe overtuig je dan jezelf dat je het ook echt goed kunt doen?

Misschien loop ik liever het risico op een bangalijst te belanden. **R**

Stijn van Gils (29) doet promotieonderzoek naar ecosysteemdiensten in de landbouw. Maandelijks beschrijft hij zijn worsteling met het systeem wetenschap.

kort

>> JENNIFER DOUDNA

Lezing over Crispr-Cas

Wanneer zevenhonderd mensen – merendeels studenten – op een vrijdagmiddag komen luisteren naar een technisch verhaal over moleculaire biologie, weet je dat iets bijzonders aan de hand is. Op vrijdag 30 september gebeurde dit in de waaierzaal in Orion. Daar spraken de Amerikaanse wetenschapper Jennifer Doudna – kanshebber voor de Nobelprijs – en WUR-alumnus Edze Westra, die een dag eerder respectievelijk de Heinekenprijs en Heineken Young Scientist Award kregen. Ze vertelden over de impact van hun werk aan Crispr-Cas, een nieuwe techniek waarmee DNA preciezer dan ooit kan worden veranderd. **RR**

Jennifer Doudna (links) in gesprek met Edze Westra en Louise Fresco.

FOTO: GUY ACKERMANS

>> MARINE RESEARCH

WUR-council wil tijd

De WUR-council wil meer tijd voordat ze advies uitbrengt over de positie van Wageningen Marine Research (voorheen Imares). De raad van bestuur wil Wageningen Marine Research, dat nu een zelfstandige positie heeft, onderbrengen bij de Animal Sciences Group (ASG). Vanwege de inhoudelijke raakvlakken zou dit een geschikte plek in de organisatie zijn. Begin juli vroeg het bestuur advies aan de medezeggenschap. In een memo schrijft de WUR-council nu dat het 'te vroeg is voor een uitvoerige inhoudelijke discussie met de raad van bestuur'. De raad wil eerst haar achterban raadplegen en meer informatie inwinnen. **RR**

>> KLOKHUIS WETENSCHAPSPRIJS

WUR-onderzoek dingt mee

Twee Wageningse projecten dingen mee naar de Klokhuis Wetenschapsprijs. Het gaat om Groente van Mars en Frisse schoolroutes. Het televisieprogramma wil voor kinderen interessant of relevant wetenschappelijk onderzoek bekronen met de nieuwe prijs. Bij Groente van Mars is gekeken of planten op de Marsbodem kunnen groeien. De onderzoekers achter Frisse schoolroutes hebben uitgezocht wat de mooiste fietsroute naar school is voor kinderen van de Haagse Schoolvereniging. De winnaar wordt bekendgemaakt tijdens de Kinderopening van wetenschapsfilmfestival InScience, op 2 november in Nijmegen. **MF**

MILIEUWETENSCHAPPEN FLINK IN DE LIFT

- **Bedrijfs- en consumentenwetenschappen blijft grootste**
- **Aantal eerstejaars bachelors met 9 procent gegroeid**

De bachelor Bedrijfs- en consumentenwetenschappen heeft net als vorig jaar de meeste eerstejaars aangetrokken. Milieuwetenschappen groeide het hardst. Dat blijkt uit een vergelijking van de inschrijvingen eind september met die van een jaar eerder. Er lopen nu 1604 eerstejaars bachelorstudenten op de campus rond. Dat zijn er 131 (8,9 procent) meer dan een jaar geleden.

Per studierichting schommelen de aantallen evenwel flink (zie tabel). Vier bachelors leverden zelfs studenten in. Bedrijfs- en consumentenwetenschappen, de grootste studie, is er daar eentje van. Runner-up Biologie is in absolute aantallen de grootste groeier.

Ook Biotechnologie en Milieuwetenschappen vertonen een flinke groei. Voor Milieuwetenschappen is de groei met 60 procent niet alleen enorm, maar ook volslagen onverwacht. 'We hebben er niets bijzonders

voor gedaan', zegt opleidingsdirecteur Theo Lexmond. 'De laatste drie jaar schommelt het aantal eerstejaars rond de 35. Die 56 van nu zijn een trendbreuk. Of het blijvend is, is natuurlijk de vraag.'

Overigens heeft Milieuwetenschappen in het verleden veel grotere aantallen studenten getrokken. Lexmond: 'In de jaren negentig, toen het nog Milieuhygiëne heette, hebben we wel eens 150 eerstejaars gehad. Maar we hebben ook jaren gekend dat het er maar 15 waren.' Hij ziet voorlopig nog geen problemen met de nieuwe toestroom. 'Het eerste halfjaar lopen de studenten vakken die met andere opleidingen worden gedeeld. Daarna komen de studiespecifieke vakken aan de orde. We moeten nog bekijken hoe we dat gaan aanpakken.'

Andere sterke groeiers zijn de 'kleintjes' Communicatiewetenschappen en Agrotechnologie, die respectievelijk 46 procent en 36 procent zijn gegroeid. Communicatiewetenschappen heeft vorig jaar met de Future City Challenge, een wedstrijd voor middelbare scholieren, stevig aan de weg getimmerd. Dat lijkt nu zijn vruchten af te werpen. Tourism groeide met 27 procent en

is daarmee na Communicatiewetenschappen de op één na kleinste bachelor.

Grootste verliezer is Gezondheid en maatschappij, dat een vijfde inle-

vert. Ook Plantenwetenschappen, Moleculaire levenswetenschappen en het al genoemde Bedrijfs- en consumentenwetenschappen zijn gegroept. **Ⓜ RK**

AANTAL EERSTEJAARS

Bacheloropleiding	2016	2015	
1. Bedrijfs-enconsumentenwetenschappen	162	169	-7
2. Biologie	158	133	+25
3. Voedinggezondheid	149	138	+11
4. Levensmiddelentechnologie	148	136	+12
5. Biotechnologie	131	108	+23
6. Internationaleontwikkelingsstudies	86	80	+6
7. Dierwetenschappen	85	83	+2
8. Moleculairelevenswetenschappen	85	92	-7
9. Internationaal land-enwaterbeheer	78	66	+12
10. Bodem,water,atmosfeer	73	67	+6
11. Bos-ennatuurbeheer	68	58	+10
12. Gezondheidsmaatschappij	63	80	-17
13. Landschapsarchitectuurruimtelijkepl.	61	56	+5
14. Plantenwetenschappen	60	65	-5
15. Milieuwetenschappen	56	35	+21
16. Economieenbeleid	51	44	+7
17. Agrotechnologie	38	28	+10
18. Tourism	28	22	+6
19. Communicatiewetenschappen	24	13	+11
Totaal	1604	1473	+131

LEUKE WETENSCHAP

Hoe maak je een chrysanthe die nog langer op de vaas staat of een paprika die nog lekkerder smaakt? Het talrijke publiek kreeg zondag op de campus een kijkje in de keuken van de Wageningse planten- en dierwetenschappers. Daarbij was vooral aan kinderen gedacht. Met een Pokémon-spel, een wedstrijdje melken en laagdrempelige uitleg was wetenschap nog nooit zo leuk. **Ⓜ RK**

Bekijk de video
op resource-online.nl.

FOTO: SVEN MENSCHER

MINISTER DWINGT FUSIE VOEDINGSONDERZOEK AF

- 45 TNO-onderzoekers naar Wageningen
- 'Dutch Food Initiative gaat krachtige regierol vervullen'

Het voedingsonderzoek van TNO verhuist per 1 januari 2018 naar Wageningen. 45 TNO-onderzoekers gaan onderdeel uitmaken van Wageningen Food & Biobased Research. Dat deelde minister Henk Kamp van Economische Zaken vorig week mee aan de Tweede Kamer.

Niek Snoeij, als directeur Gezond Leven verantwoordelijk voor het voedingsonderzoek van TNO, was liever blijven samenwerken met WUR met behoud van de eigen organisatie. 'De samenwerking liep goed; we hebben gezamenlijke projecten op het gebied van voeding en biobased products.' Maar hij snapt de wens om te concentreren ook. 'Als de overheidsfinanciering terugloopt, kun je beter de krachten bundelen. De voedingsindustrie ondersteunt deze bundeling van onderzoek ook.'

Effectief gaat het over de verplaatsing van 45 personeelsplaatsen van de onderzoeksgroep

FOTO: DOGORZEIST

Functional Ingredients van TNO in Zeist naar Wageningen. Met deze onderzoekers komen ook de analyseapparatuur van TNO en de onderzoekfinanciering van het ministerie van EZ mee naar Wageningen.

Minister Kamp maakte de overgang van het voedingsonderzoek van TNO naar Wageningen op 30 september bekend. 'Wageningen Research heeft een sterke positie als onderzoeksorganisatie voor agro, biobased, natuur en voeding en gezondheid', schrijft Kamp. 'Door de overheveling van TNO's expertise op het gebied van voedsel

naar Wageningen ontstaat hét Nederlandse onderzoekscentrum voor voedselinnovatie. Dit zogenoemde Dutch Food Initiative gaat een krachtige regierol vervullen voor toegepast onderzoek naar voeding & gezondheid.'

TNO stoot het voedingsonderzoek af en concentreert zich op het gezondheidsonderzoek, vertelt Snoeij. De vestiging in Zeist sluit medio 2018 en de gezondheidsonderzoekers van TNO gaan verhuizen naar Leiden. Snoeij hoopt wel dat de voormalig TNO-onderzoekers in Wageningen blijven samenwerken met TNO. **AS**

RECTOR: 'STOP MET ONTGOERING'

- Discussie na incidenten bij Vindicat in Groningen
- Wageningsse verenigingen: 'Huidige opzet werkt prima'

Arthur Mol, rector magnificus van Wageningen University & Research, roept Wageningsse studentenverenigingen op te stoppen met ontgroenen. KSV Franciscus en Ceres zien echter geen reden de traditionele inwijding te wijzigen.

Mol reageerde op de ophef die ontstond over ontgroeningsaffaires bij de Groningse studentenvereniging Vindicat. Volgens de rector zijn de rituelen niet meer van deze tijd. Bovendien bestaan volgens hem andere manieren om groepsbinding te creëren, zonder vernedering, verbale agressie of mogelijke onveiligheid. Hij realiseert zich dat hij geen pressiemiddelen heeft en ziet de oproep als een moreel appel.

'Op dit moment zien wij geen reden voor verandering', reageert

Tom van Geelen, praeses van KSV Franciscus. Volgens Van Geelen zorgen de sterke sociale controle en veiligheidsmaatregelen dat de KSV-ontgroening 'prima werkt'. Zo drinken aspiranten geen alcohol, zijn er altijd EHBO'ers aanwezig en worden leden uitgebreid voorbereid.

Ook Janneke Sloet van Oldruitenborgh, president van studentenvereniging Ceres, ziet geen reden het draaiboek van de vereniging te veranderen. 'Bij Ceres hebben we het over een introductietijd en niet over een ontgroening. Heftige ontgroeningstaferelen zijn bij ons niet aan de orde.'

Wageningen University & Research heeft nooit te maken gehad met ernstige ontgroeningsincidenten, zegt Simon Vink, voorlichter van de raad van bestuur. 'Wel komen er af en toe klachten binnen van ouders of van buitenstaanders die iets hebben gezien.' **MF, RR en VK**

Lees de reacties van lezers op pagina 11.

Science Cafe Wageningen

www.sciencecafewageningen.nl

ADDICTION: A DISEASE OF FREE WILL?

Prof. Roshan Cools
(RUMC Nijmegen)

Prof. Marc Slors
(RU Nijmegen)

Thursday, October 27
19:45 - live music
20:15 - Science
Café Loburg
FREE ENTRANCE

Sponsored by:

KLV | WAGENINGEN ALUMNI NETWORK

WAGENINGEN UR
For quality of life

LCBURG
café | bar | live

RESOURCE
Your students en medewerkers van Wageningen UR

Partners:

DROOGTE PLAAGT AFRIKAANSE OLIFANT

- Als regen lang uitblijft, sterven olifanten hongerdood
- Dit probleem is net zo funest als stroperij

Droogte gaat een steeds grotere rol spelen bij de achteruitgang van de Afrikaanse olifant. Als het lang niet regent op de savanne, leggen veel dieren het loodje door gebrek aan voedsel. Dat blijkt uit onderzoek van Yussuf Wato in de Tsavo Conservation Area, een cluster van nationale parken in Kenya.

Gedurende droogteperiodes verzamelen de kuddes zich langs rivieren, omdat waterputten elders zijn opgedroogd. Dat zadelt de olifanten op met een duivels dilemma. Elke twee dagen moeten ze drinken; dwalen ze te ver af, dan komen ze om van de dorst. Maar ze moeten óók steeds schaarser eten bij elkaar scharrelen in een beperkt gebied met veel soortgenoten. Duurt dat langer dan vier maanden, dan wordt de voedselsituatie nijpend. Daarna ontstaat een slagveld.

Wato, werkzaam bij de Kenya Wildlife Service en promovendus bij Resource Ecology in Wageningen, onderzocht de invloed van droogteperiodes gedurende tien jaar. Daarvoor gebruikte hij gegevens over de vindplaats van karkassen, die rangers in Tsavo nauwgezet bijhouden. Alleen olifanten die niet waren gestroopt of door ziekte waren omgekomen, betrok hij bij het onderzoek.

Sterfte onder olifanten treedt vooral op tijdens droogte en in de nabijheid van rivieren. Ook is er een duidelijke correlatie met afname

FOTO: ERIN BUCHHOLTZ

Tijdens droge periodes komen veel Afrikaanse olifanten om van de honger.

van de vegetatie (gemeten door een satelliet), concludeert Wato in een artikel voor het novembernummer van *Biological Conservation*. Wato maakt daarin duidelijk dat droogte een natuurlijk mechanisme is dat de aantallen olifanten reguleert. In nationale parken met kunstmatige waterbronnen rijzen de populaties vaak de pan uit. Soms zetten de beheerders dan het geweer in om te voorkomen dat de olifanten al het groen opeten, waardoor ook gazelles en zebra's verkommeren. Afschot is echter minder natuurlijk dan droogte, vindt Wato.

Maar er is wel een keerzijde. De afgelopen veertig jaar is het aantal olifanten in Tsavo met twee derde afgenomen. Droogte leverde daar een 'aanzienlijke bijdrage' aan, denkt de onderzoeker. Klimaatmodellen voorspellen bovendien dat de neerslag op de savanne verder zal afnemen.

Meestal wordt de teruggang van olifanten in Afrika toegeschreven aan stroperij en inkrimping van hun leefgebied. 'De nieuwe data geven aan dat droogte een zeker zo belangrijke factor is voor achteruitgang van de olifant', zegt copromotor Ignas Heitkönig van Resource Ecology. **RN**

BIER BROUWEN MET ENZYMEN SPAART MILIEU

- Mouten kost veel energie en grondstoffen
- Alternatieve bereiding blijkt duurzamer

Bierbrouwers kunnen het milieu sparen door ongemoute gerst en enzymen te gebruiken in plaats van gemoute gerst. Dat schrijven Laura van Donkelaar en andere onderzoekers van Levensmiddelenproceskunde en het Institute for Sustainable Process Technology in het tijdschrift *Energy*.

De onderzoekers kwantificeer-

den het energie- en grondstofgebruik in beide bereidingsmethoden. Als maat gebruikten ze de exergie. Dat is de hoeveelheid natuurkundige arbeid die een grondstof- of energiestroom zou kunnen verzetten, oftewel de energie die erin verstopt zit. De exergie van het conventionele proces bedroeg 441 megajoule, die van het enzymproces 354 megajoule. Bovendien was het verbruik van water, grondstoffen en aardgas bij het enzymproces respectievelijk 7, 14 en 78 procent lager.

'In de normale bierbereiding ga je eerst gerst nat maken en verhit-

ten, zodat er enzymen in de gerst zelf worden gemaakt', legt coauteur Atze-Jan van der Goot uit. 'Vervolgens moet dit weer worden gedroogd.' In vergelijking hiermee is het gebruik van ongemout graan en enzymen een stuk eenvoudiger. Die enzymen zijn nodig om het gerstzetmeel om te zetten in vergistbare suiker.

Toch waren de onderzoekers er niet op voorhand zeker van dat het alternatief een lagere milieu-impact zou hebben. 'Wel als je die enzymen als een hoopje stof beschouwt en alleen hun chemische exergie meet', aldus Van der Goot. Maar de

enzymen moeten ook worden gemaakt en dat is met een exergie van 676 megajoule per kilogram een energieverslindende bezigheid. Doordat er echter maar heel weinig enzym nodig is, bleek brouwen met enzymen toch duurzamer.

Op de vraag of brouwers het alternatieve recept zullen omarmen, zegt Van der Goot: 'Voor nieuwe markten of producten kan ik me dat voorstellen, maar Heineken en andere premiumbieren zullen niet snel op een andere manier gemaakt kunnen worden. De klassieke manier van brouwen is hier te belangrijk.' **AJ**

SCHIMMEL STOPT SUZUKI-FRUITVLIEG

- **Onderzoekers vinden natuurlijke vijand**
- **Goed nieuws voor Nederlandse fruitteelt**

Wageningse onderzoekers lijken een natuurlijke vijand te hebben gevonden van de suzuki-fruitvlieg die de Nederlandse fruitteelt teistert. De schimmel *Metarhizium robertsii* blokkeert de voortplanting van de fruitvliegen bijna volledig, blijkt uit kooiproeven van Wageningen Plant Research. Volgend jaar wordt de schimmel in de praktijk getest.

De suzuki-fruitvlieg (*Drosophila suzuki*) heeft zich in de afgelopen jaren gevestigd in Nederland en veroorzaakt toenemende schade aan zacht fruit zoals kersen, blauwe bes, bramen en framboos. In tegenstelling tot andere fruitvliegjes legt de suzuki eitjes in onbeschadigd fruit dat nog aan de struiken hangt. Fruittelers hebben er veel last van, maar de exotische vlieg overleeft ook goed in volkstuinen.

In het EU-project Dropsa zoeken onderzoekers naar manieren om de schade te beperken. Insecticiden zijn geen goede optie, omdat er geen residuen van deze middelen meer op het fruit mogen zitten bij de oogst. Daarom kijken de onderzoekers ook naar biologische bestrijding. Er zijn al drie schimmelproducten op de markt, maar die zijn niet effectief genoeg.

De onderzoekers hadden al eerder nieuwe insectendodende schimmels verzameld in de natuur. Een daarvan was de schimmel *Metarhizium robertsii* en die bleek het heel goed te doen bij de lokken-en-dodenstrategie. Bij deze aanpak worden de fruitvliegen gelokt met stukjes blauwe bes en moeten de schimmels de insecten vervolgens doden.

Om de methode te testen, voerde Plant Research een proef uit in kooien met deze nieuwe schimmel en twee commercieel beschikbare schimmelproducten. Eerst werden de suzuki-vliegen in de kooien losgelaten en na vier weken telde de onderzoekers de hoeveelheid nakomelingen van de fruitvliegen. In de kooien met *Metarhizium robertsii* werden gemiddeld 5 nakomelingen gevonden per kooi, terwijl in onbehandelde kooien 83 nakomelingen uit de bessen kwamen en in de kooien met de commerciële schimmelproducten 70 en 24 nakomelingen.

Deze test maakt van *M. robertsii* een kansrijke bestrijder, maar de onderzoekers weten nog niet of de lokken-en-dodenstrategie ook in de praktijk werkt. Het lokaas met schimmel moet dan namelijk concurreren met het fruit in het veld. Als de geurval met schimmel wordt ingezet voordat het fruit rijp is, is de kans op een succesvolle bestrijding groot, vermoeden de onderzoekers. Dat gaan ze dus in 2017 uittesten in het EU-project. **AS**

FOTO: MARTIN COOPER

VISIE <<

'Je kunt frauderen uit greed of uit need'

Lamsgerechtten zonder lamsvlees, extra vergine olijfolie met de kwaliteit van lampenolie en oregano aangevuld met olijfblaadjes. De Consumentenbond

vond in een recente steekproef veel voorbeelden van verkeerd gelabeld voedsel – iets wat op fraude kan wijzen. Toch kunnen we niet zeggen dat er steeds meer fraude plaatsvindt, zegt Saskia van Ruth, hoogleraar Voedselauthenticiteit aan Wageningen University & Research en groepsleider Authenticiteit en nutriënten bij Rikilt.

Vorig jaar schreef u dat het aantal meldingen van voedsel fraude internationaal was toegenomen. Betekent dit ook dat vaker fraude plaatsvindt?

'Dat kun je niet zo zeggen. Er zijn geen officiële lijsten die vertellen hoe vaak fraude en *mislabelling* voorkomen. Bovendien is er nu meer aandacht voor en daarvoor zien we ook meer. Het bewustzijn is bij bedrijven en overheden wel sterk vergroot door het paardenvleeschandaal.'

Het is dus onduidelijk of voedsel fraude toeneemt?

'Er zijn wel trends die het risico op lange termijn verhogen. Door globalisering halen we ons voedsel uit alle hoeken van de wereld. En de economische crisis zorgde dat bedrijven onder druk kwamen te staan. Je kunt frauderen uit *greed*, maar ook uit *need*.'

Wat zijn risicofactoren voor geknoei met voedsel?

'Bepaalde productgroepen zijn kwetsbaarder dan anderen. Een appel kun je hoogstens vervangen door een andere appel, maar bij vloeistoffen of poeders is frauderen makkelijker. Andere producten zijn kwetsbaar omdat het om grote volumes gaat. Lange ketens spelen zoals gezegd ook mee. Spullen uit bepaalde Aziatische landen hebben niet dezelfde risico's als een vergelijkbaar product uit het Verenigd Koninkrijk.'

Wat kunnen we ondernemen tegen fraude?

'Bedrijven gebruiken *hard controls*. Ze kunnen bijvoorbeeld testen laten uitvoeren of kijken naar de massabalans van toeleveranciers; komt eruit wat erin gaat, zonder dat ergens een wonderbaarlijke vermenigvuldiging heeft plaatsgevonden? Dan zijn er *soft controls*: controles op de ethische kant van toeleverende bedrijven en de eigen organisatie. Wordt er alleen gekeken naar het financiële doel of ook naar de manier waarop dit wordt bereikt? Bestaat er een gedragscode die wordt nageleefd?' **RR**

‘AARDAPPEL HOEFT NIET MEER ZIEK TE WORDEN’

De aardappel wordt wereldwijd steeds belangrijker als voedselgewas. De opbrengst per hectare neemt toe en ziektes hoeven geen bedreiging meer te vormen. Dat stelde Anton Haverkort op 21 september tijdens zijn afscheidssymposium.

Haverkort is medebedenker van het tienjarige Durph-project, dat tot doel heeft de aardappel resistent te maken tegen de schimmelziekte fytoftora. Het onderzoeksproject heeft al een aantal resistentiegenen uit wilde aardappelsoorten opgeleverd die gangbare rassen fytoftora-proof kunnen maken. De techniek die daarvoor nodig is – cisgenese – wordt echter nog niet omarmd door veredelaars. ‘De aardappel hoeft niet meer ziek te worden’, zegt Haverkort. ‘Het is een maatschappelijke keuze dat resistentie nog niet in de praktijk is gerealiseerd.’

In vrijwel alle landen waar aardappels worden geteeld, is Anton Haverkort geweest. Deze foto uit 2011 is gemaakt in India.

DOETJE

De aardappel is eigenlijk een doetje, maar heeft een grote toekomst, aldus ‘aardappelprofessor’ Haverkort. In vrijwel alle landen waar aardappels worden geteeld, is hij geweest. Daar maakte hij de opmars van de aardappel mee tot het vierde landbouwgewas ter wereld, na rijst, tarwe en maïs. Overal is de opbrengst de afgelopen decennia sterk toegenomen door een combinatie van goed pootgoed, betere rassen, gewasbescherming, bemesting en soms irrigatie, vertelt Haverkort. Zo zijn de boeren in Rwanda in de afgelopen 35 jaar tien keer zoveel aardappelen gaan produceren, terwijl de bevolking tweeënhalve maal toenam. Daarmee is de voedselzekerheid in dat land sterk verbeterd, constateert hij.

De komende jaren neemt de opbrengst nog meer toe door de klimaatverandering, want de aardappel reageert daar heel goed op. ‘Door de verwachte toename van het CO₂-gehalte in de lucht zal de

opbrengst nog eens met 28 procent toenemen, wijzen onze gewasmodellen uit.’ Ook zal het groeiseizoen in veel landen langer worden, omdat de boeren door de opwarming eerder kunnen poten en later kunnen oogsten. De temperatuurstij-

‘De aardappel is een doetje, maar heeft een grote toekomst’

ging zorgt ervoor dat de productie gemiddeld met nog eens 15 procent omhoog kan, schat Haverkort.

Bovendien is de voedingswaarde van de aardappel groot; het gewas bevat veel meer vitamines en mineralen dan granen. Daarom is dit gewas zo belangrijk voor opkomende landen. ‘Als Aardappel BV Nederland kunnen we op deze ontwikkelingen inspelen door onze hoogwaardige rassen en technologie in

landen als China, India en Oost-Afrika te introduceren.’

BEZORGD

Haverkort was de ambassadeur en deskundige van deze Aardappel BV. De gehele aardappelsector was dan ook van de partij op zijn afscheidssymposium en -borrel in Wageningen. Maar Haverkort was ook een verbindende factor tussen onderzoek, praktijk, beleid en bedrijfsleven. Hij is daarbij een verklaard voorstander van genetische modificatie, maar werkte ook samen met de biologische sector. Zo wisselde het Durph-project kennis uit met het programma Bio-Impuls van de ecologische sector.

Haverkort is wel bezorgd over het toekomstig aardappelonderzoek. ‘De huidige tendens is dat niet langer ambtenaren, maar het bedrijfsleven via de topsectoren de onderzoeksrichting bepalen’, stelde hij onlangs in vakblad Aardappelwereld. ‘Dat ging in het begin

goed, maar nu moet het bedrijfsleven een kwart van de onderzoekskosten bijdragen. Dat heeft tot gevolg dat het onderzoek heel vaak praktijkgericht wordt. Het fundamenteel-strategisch onderzoek vindt haast niet meer plaats. Dat zorgt ervoor dat het aardappelonderzoek bij Wageningen Plant Research opdroogt. Maar je moet kennis blijven ontwikkelen over de relatie tussen de aardappel en de ziekteverwekkers.’

Tijdens zijn afscheidssymposium kreeg Mister Potato van Wageningen Research de Broekemapping, de belangrijkste onderscheiding in de Nederlandse plantenteelt. Hij gaat in Wageningen met pensioen – 8 december is zijn laatste werkdag – maar de aardappelwereld is nog niet van hem af. Haverkort is voor drie jaar aangesteld als aardappelhoogleraar op de universiteit van Nigde, Turkije. Bovendien gaat hij een Handboek Aardappelen schrijven. **AS**

Mag een rector commentaar hebben op een traditie als ontgroening? Online werd hierover verhit gediscussieerd. Ecuadoraanse studenten waren ondertussen verdrietig over een rode vlek in hun land. Volg het nieuws en praat mee op resource-online.nl.

ONDERTUSSEN OP...

RESOURCE-ONLINE.NL

ONTGROENEN

Rector Arthur Mol heeft een bommetje laten ontploffen met zijn oproep aan Wageningse studentenverenigingen om te stoppen met ontgroenen. Hij kreeg op de Resource-site veel verontwaardigde reacties over zich heen, die op hun beurt ook weer verontwaardiging ocriepen.

'Vanwaar deze oproep tot het stoppen met ontgroenen?', wil **Liberté toujours** weten. 'De Wageningse studentenverenigingen kennen al jaren geen ontgroeningen meer. Dit riekt of naar notoir populisme of naar een minderwaardigheidscomplex van de RvB: Wageningen telt heus wel mee als universiteitsstad.' Ook **Pieter** noemt de uitspraken van de rector populistisch. 'Zijn keuze om op het nieuws te duiken met als

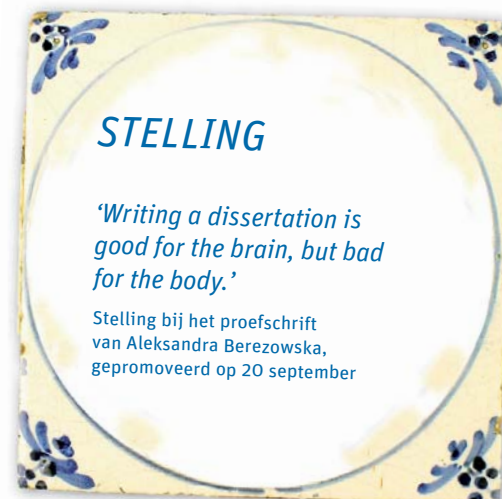
enige doel om in de media te komen, is goedkoop.' **Man man man** gaat helemaal uit zijn dak en spreekt van 'laf', 'gratis' en 'rector-onwaardig'. Daarop verzucht **Lisa**: 'Wat een reacties. Het is toch prima dat Mol een morele oproep doet om geen ontgroeningen te doen á la Groningen? Hij dreigt niet met korten van de geldstromen of strenge controles. Wees blij dat je een rector treft die gewoon een mening klaar heeft wanneer er een journalist voor zijn neus staat in plaats van "geen commentaar".' **Niek** vindt dat de Wageningse studentenverenigingen 'onnodig in een kwaad daglicht worden gezet'. 'Naar mijn mening zijn ze juist een goed voorbeeld van hoe de ontgroening/introductietijd aangepakt kan worden.' Maar **Opvallend** ziet dat anders: 'Iedereen die regelmatig over de Generaal Foulkesweg komt, zoals ik, kan met eigen ogen zien hoe de ontgroening (sorry, introductie) bij Ceres verloopt als de eerstejaars naar buiten worden gedirigeerd om op het grasveld of op straat door ouderejaars te worden ontgroend (pardon, geïntroduceerd). Van enig respect is daarbij geen sprake.' Voor **Piet is er Niet** is het allemaal een storm in een glas water. 'De studentenverenigingen zijn er al heel erg lang, en zullen nog wel een tijdje voortbestaan. Hoe ze nu doen is niet hoe ze vroeger deden, en waarschijnlijk ook niet hoe het in de toekomst zal gaan.'

Lees alle reacties op resource-online.nl onder het bericht 'Rector roep verenigingen op te stoppen met ontgroenen'

RODE VLEK

Een groep masterstudenten uit Ecuador is verbolgen over de wereldkaart bij het artikel *Op stage in gevaarlijk gebied in Resource 3*. Hun land wordt ontsierd door een rode vlek: een gebied waar je volgens het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken beter niet kan komen.

In een ingezonden brief op de site betogen de studenten dat hun land wél veilig is. Ze wijzen op de Global Peace Index (GPI). Ecuador is in de GPI-ranglijst opgeklimmen van plaats 123 in 2008 naar plek 76 nu. 'Deze vooruitgang is het resultaat van de afname van criminaliteit door sociale programma's en beleid dat de veiligheid bevordert', schrijven de studenten. 'Wij geloven in ons land en de intentie van ons volk om gunstige sociale leefomstandigheden te creëren. Als Ecuadoraanse studenten willen we toerisme en onderzoek in ons land van harte aanraden.'

DE NIEUWE VOEDSELCOALITIE

Er tekent zich een Haagse bijna-meerderheid af voor een ministerie van Voedsel. Zo'n ministerie is nodig om vorm te geven aan een nieuw, integraal voedselbeleid, vinden zes Kamerfracties. Hun gelegenheidscoalitie is echter broos, want de inhoudelijke meningsverschillen zijn talrijk.

tekst Albert Sikkema illustratie Pascal Tieman

De Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) publiceerde twee jaar geleden het rapport *Naar een voedselbeleid*. Daarin breekt de adviesclub een lans voor een integraal voedselbeleid. Op dat moment liepen er rechtszaken over voedsel fraude, werden er maatschappelijke debatten gevoerd over megastallen, dierenwelzijn en gezondheid en klaagden boeren over lage prijzen en de nieuwe machtsverhoudingen in de voedselketens. De Nederlandse agrofoodsector mocht dan een belangrijke bijdrage leveren aan de Nederlandse economie, het maatschappelijk vertrouwen was gering, constateerde de WRR.

Het huidige landbouwbeleid moest worden verbreed naar een voedselbeleid, vond de WRR. 'In dat beleid moeten naast economische waarden ook ecologische waarden, de gezondheid van voedsel en mens, en de robuustheid van voedselketens een plek krijgen. De afweging tussen die waarden moet plaatsvinden binnen een voedselstrategie.' Verder stelde de WRR: 'Dit vergt een stevige institutionele verankering.' Vrij vertaald: er moet een ministerie van Voedsel komen.

OUDE TEGENSTANDERS

Gek genoeg heeft de Tweede Kamer nog steeds niet gedebatteerd over de twee jaar oude voedselvisie van de WRR. Blijkbaar weet het kabinet zich er niet goed raad mee. Ondertussen scharen echter wel steeds meer politieke partijen zich achter de voedselvisie. Het CDA, de ChristenUnie, de PvdA, de SGP en de Partij voor de Dieren spraken zich de afgelopen maanden uit voor een ministerie van Voedsel. De SP behoort ook tot de voorstanders van de WRR-visie, maar ziet liever een ministerie van VIM (Voedsel, Infrastructuur en Milieu).

Behalve politieke partijen hebben ook maatschappelijke organisaties zich uitgesproken. Oude tegenstanders als landbouworganisatie LTO en natuurorganisaties Natuurmonumenten en Natuur & Milieu steunen allemaal het pleidooi voor een minister van Voedsel. Die is nodig 'om samenhangende oplossingen door te kunnen voeren met oog voor zowel gezondheid, duurzaamheid als welvaart', stelde Natuur & Milieu deze zomer.

TERE COALITIE

De nieuwe Haagse voedselcoalitie is wel een tere coalitie, omdat de motieven voor het inrichten van een nieuw ministerie behoorlijk uiteenlopen. Dat wordt duidelijk zodra we de motivaties van de verschillende partijen op een rij zetten.

Het CDA wil om te beginnen eigenlijk het oude landbouwministerie terug. Het opheffen van het ministerie van LNV in 2010 was een fout, vindt CDA-Kamerlid Jaco Geurts. Hij wil een nieuw ministerie dat de landbouw weer op de kaart zet en een landbouwminister die weer aan het kabinetsberaad kan deelnemen. 'Zo'n ministerie kan het voedselbeleid verder vormgeven.' Voedselveiligheid, productie en export zijn daarbij belangrijke thema's voor het CDA.

Ook landbouworganisatie LTO wil dat de boeren weer een stem krijgen in Den Haag. 'De maatschappelijke functies van boeren en tuinders rechtvaardigen een nieuw departement van Voedsel, Natuur en Platteland', vindt LTO-voorzitter Albert Jan Maat. 'Niet alleen voor veilig, betrouwbaar en betaalbaar voedsel, maar ook omwille van klimaat, platteland en landschap.'

GRENZEN AAN LANDBOUW

De PvdA pleit om geheel andere redenen voor een ministerie van Voedsel. 'Het nieuwe ministerie moet het vehikel zijn van een ander landbouwbeleid', vindt PvdA-Kamerlid Sjoera Dijkers. In dat beleid stellen het milieu en de consument grenzen aan onze landbouw, aldus Dijkers. Onder het ministerie van EZ is de landbouw volgens haar heel economisch georiënteerd. In het nieuwe ministerie moeten de voedselkwaliteit, het milieu, de voedselveiligheid en authenticiteit van voedsel een veel belangrijker plek krijgen. 'Ik denk dat je de verschillende partijen, van industrie tot actiegroepen, bij elkaar moet brengen in een overkoepelende visie op ons voedsel.'

Daarom moet het LNV-deel weer worden losgeweekt uit het ministerie van EZ en worden samengevoegd met het milieu-deel van het ministerie van Infrastructuur en Milieu en het gezondheidsdeel van het ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport (VWS), aldus Dijkers.

Ten slotte moet volgens de PvdA ook de Arbeidsinspectie een rol spelen in het nieuwe voedselministerie, om de goedkope arbeid en twijfelachtige contracten in de tuinbouw en slachterijsector onder de loep te nemen.

MINISTERIE VAN VIM

De voedselvisie van de PvdA komt sterk overeen met die van de SP. Kamerlid Henk van Gerven wil ook een integraal voedselbeleid waarbij de landbouw wordt begrensd en meer aandacht wordt besteed aan gezondheid, natuur, milieu en voedselkwaliteit. Ook de SP vindt het huidige landbouwbeleid onder het ministerie van EZ teveel nadruk leggen op productie, wereldhandel en export. Daarom moet het LNV-deel weg bij dat ministerie, vindt Van Gerven, maar we hoeven niet een heel nieuw ministerie op te tuigen. 'Wat mij betreft breng je LNV onder bij het ministerie van Infrastructuur & Milieu. I&M is een ministerie met een krachtige publieke inbreng dat kijkt naar het algemeen belang. Het lijkt me goed om het boerenbelang onder te brengen bij het ministerie van Voeding, Infrastructuur en Milieu (VIM).'

HOKJESDENKEN

De huidige coalitie van PvdA en VVD is sterk verdeeld over voedsel en landbouw. Dat is vermoedelijk de reden dat de WRR-studie over voedselbeleid nog niet is geagendeerd in de Tweede Kamer. De VVD is tegen een ministerie van Voedsel. 'Partijen die pleiten voor een eigen ministerie van Voedsel vergeten dat onze land- en tuinbouwsector raakvlakken heeft met vele andere ministeries', stelt het Kamerlid Helma Lodders van de VVD. 'Het gaat om economie, handel en financiën. De VVD wil daarom niet in hokjes van ministeries denken. In plaats van onze blik te verkleinen binnen een ministerie, moeten we deze juist vergroten.'

Daarmee verdedigt Lodders het huidige landbouwbeleid, dat zich oriënteert op de wereldmarkt. 'In Nederland hebben we een land- en tuinbouwsector die er wereldwijd toe doet. Dat willen we zo houden.' Dus moet die landbouw mondiaal concurrerend zijn. 'Een hoogproductieve landbouw, zoals we die in Nederland kennen, heeft zijn voordelen. Hoe hoger de productie, hoe minder schaarse landbouwgrond je nodig hebt voor ons voedsel en hoe meer ruimte je over houdt voor natuur en recreatie. Dat spreekt aan. Bovendien moeten we kijken naar innovatie, om te zorgen dat de landbouw zich kan ontwikkelen, zonder dat dit ten koste gaat van natuur en milieu.'

VERKIEZINGSTHEMA

De verdeeldheid tussen VVD en PvdA op voedselgebied staat een gezamenlijke voedselvisie in de weg, maar na de verkiezingen in maart volgend jaar kan er weer van alles verschuiven. Dan gaan mogelijk de PVV en de kleinere partijen meepraten en kunnen er wellicht coalities ontstaan die wél een voedselministerie willen. De PVV laat zich niet uit over het thema, maar D66, SGP, ChristenUnie en Partij voor de Dieren wel.

D66 wil wel een voedselvisie, maar niet per se een voedselministerie. 'D66 wil dat we nu samen met de boeren beginnen aan de omslag naar een nieuwe, duurzame landbouw met meer nadruk op kwaliteit in plaats van

Voorstanders van ministerie van Voedsel

	Aantal zetels nu
CDA 	13
PvdA 	36
SP 	15
CU 	5
PvdD 	3
SGP 	2
Totaal (van 150)	74

bulk en de laagste prijs', zegt het D66-Kamerlid Fatma Koser Kaya. 'Welke naam een ministerie daarbij heeft, is een beetje een Haags spel. Het belangrijkste voor D66 is dat de voedselproductie vanuit duurzaamheid, kwaliteit en volksgezondheid wordt opgezet.'

In tegenstelling tot D66 hechten de Partij voor de Dieren en de christelijke partijen en wel aan een voedselministerie. De SGP wil bijvoorbeeld, net als CDA, terug naar een zelfstandig landbouwministerie met een eigen minister. Een nieuw ministerie van Voedsel, die het boerenbelang beter behartigt dan EZ, is een verkiezingsthema voor de SGP.

EERLIJKE PRIJS

De ChristenUnie wil juist een voedselministerie dat een brug slaat tussen de aanhangers en de critici van het huidige landbouwbeleid. 'Natuur, milieu en volksgezondheid moeten een plek krijgen in het voedselbeleid', vindt Kamerlid Carla Dik van de ChristenUnie. 'Niet als zelfstandig element, maar als randvoorwaarde bij de voedselproductie. De agrarische sector is de kern van het ministerie van Voedsel. Ik benadruk steeds dat er een herwaardering van ons voedsel nodig is. De boeren krijgen te weinig voor hun producten. Boeren werken 80 uur per week en hebben nauwelijks een inkomen omdat ze hun producten onder de kostprijs moeten verkopen.'

Die eerlijke voedselprijs komt er niet onder de vleugels van Economische Zaken, denkt Dik. 'Bij EZ wordt de landbouw vanuit een puur economische visie benaderd. Er wordt technocratisch en procedureel met voedsel omgegaan. Wat ontbreekt bij EZ is passie voor voedsel.'

Gezondheid, natuur, milieu en dierenwelzijn passen niet in de economische wetmatigheden van EZ, maar zijn net zo belangrijk. We moeten niet alleen kijken naar de voedselprijs voor de consument, zoals de Autoriteit Consument en Markt doet, maar ook naar de prijs voor de producent en de beschikbaarheid, diversiteit en kwaliteit van ons voedsel.'

MANSHOLT-LEZING

In de huidige Tweede Kamer heeft de voedselcoalitie ongeveer de helft van het aantal Kamerzetels. Wat de Kamerleden in deze gelegenheidscoalitie bindt, is een afkeer van het afstandelijke en procedurele ministerie van EZ en de roep om een betrokken voedseldebat. Want neem nu de laatste Troonrede van het kabinet. De woorden boer, landbouw en natuur kwamen er niet in voor. Daar wil de nieuwe Voedselcoalitie verandering in brengen.

Ook Wageningen draagt een steentje bij. Carla Dik verwijst niet alleen naar het WRR-rapport, maar ook naar de Mansholt-lezing van WUR-bestuursvoorzitter Louise Fresco in Brussel. Haar pleidooi voor een integraal voedselbeleid was gericht op de EU, maar zou weleens meer effect kunnen hebben in Den Haag, aldus Dik. 'Haar lezing is een goede basis voor een Kamerdebat.' [®]

'Het ministerie van Voedsel moet het vehikel zijn van een ander landbouwbeleid'

Sjoera Dikkers (PvdA)

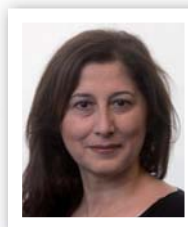
'Het opheffen van het ministerie van LNV in 2010 was een fout'

Jaco Geurts (CDA)

'Breng boerenbelang onder bij het ministerie van Voeding, Infrastructuur en Milieu'

Henk van Gerven (SP)

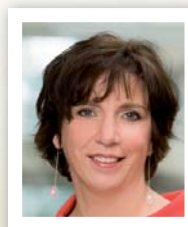
'De voedselproductie moet vanuit duurzaamheid, kwaliteit en gezondheid worden opgezet'

Fatma Koser Kaya (D66)

'Wat ontbreekt bij EZ is passie voor voedsel'

Carla Dik (CU)

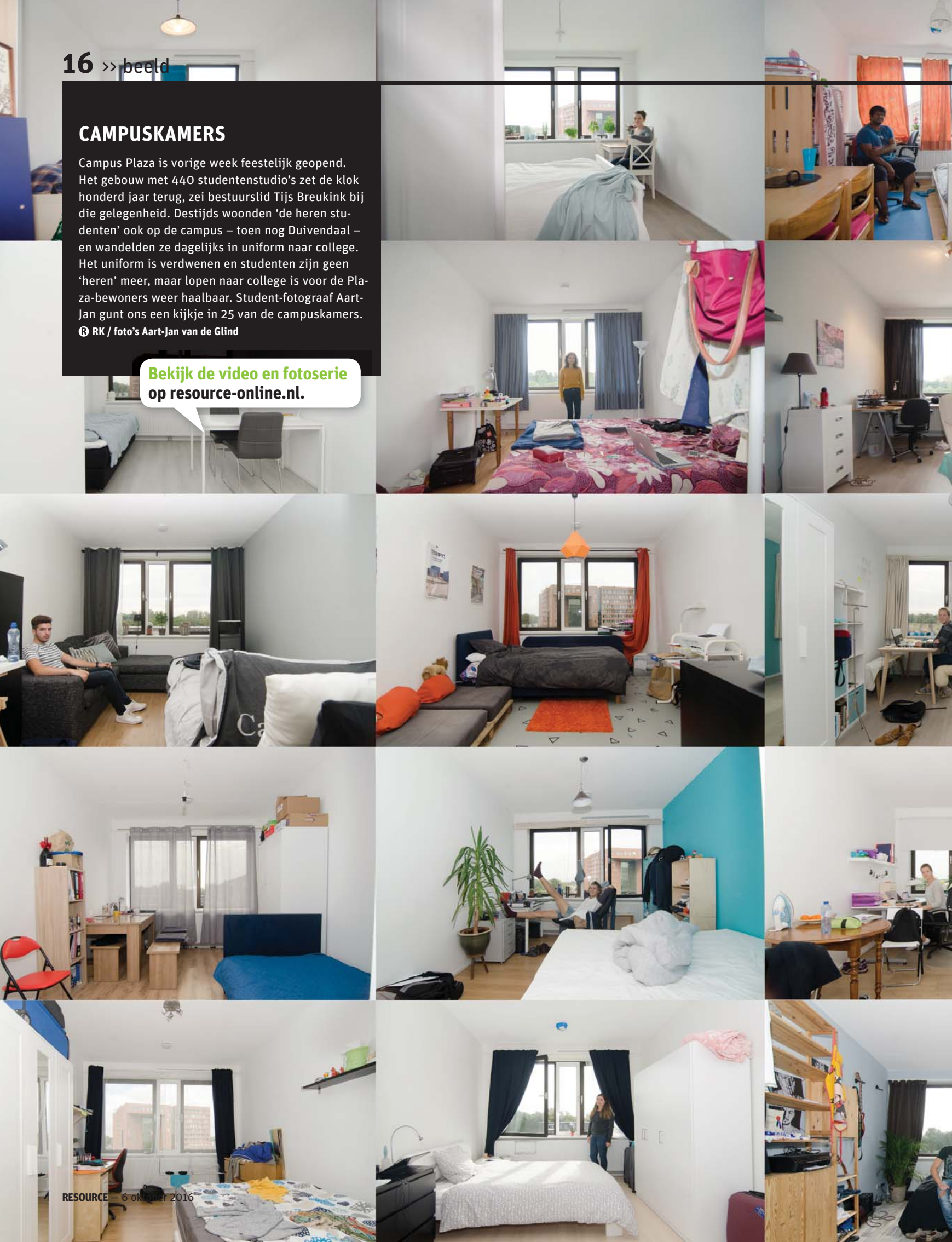
'In plaats van onze blik te verkleinen binnen een ministerie, moeten we deze juist vergroten'

Helma Lodders (VVD)

CAMPUSKAMERS

Campus Plaza is vorige week feestelijk geopend. Het gebouw met 440 studentenstudio's zet de klok honderd jaar terug, zei bestuurslid Tijs Breukink bij die gelegenheid. Destijds woonden 'de heren studenten' ook op de campus – toen nog Duivendaal – en wandelden ze dagelijks in uniform naar college. Het uniform is verdwenen en studenten zijn geen 'heren' meer, maar lopen naar college is voor de Plaza-bewoners weer haalbaar. Student-fotograaf Aart-Jan gunt ons een kijkje in 25 van de campuskamers. RK / foto's Aart-Jan van de Glind

Bekijk de video en fotoserie op resource-online.nl.

Op reis in de bodem

In de kelder van Atlas leggen camera's met timelapse-fotografie de wording van planten vast. Voor het eerst tegelijk boven en onder de grond. Het project is gesponsord door de 'crowd'.

tekst Roelof Kleis foto's Guy Ackermans, Wim van Egmond en Gerlinde De Deyn

Ingrid Lubbers (links) en Gerlinde De Deyn bij de installatie waarmee ze samen met kunstenaar Wim van Egmond (foto onder) het bodemleven vastleggen

Meet *the mysterious soil life* heet de onderneming waar begin dit jaar crowdfunding voor van start ging. Het doelbedrag van tienduizend euro werd onlangs gehaald. Daar waren precies 137 gulle gevers voor nodig. 'Individueen en bedrijven uit binnen- en buitenland gaven tussen de 15 en 500-plus euro', zegt bodemecoloog Gerlinde De Deyn enthousiast. Zij is één van de initiatiefnemers van het project dat het langzame ondergrondse planten- en dierenleven zichtbaar wil maken.

WERELDPUBLIEK

De Deyn en collega-bodemwetenschappers Ingrid Lubbers en Willem-Jan van Groenigen werken samen met kunstenaar en microfotograaf Wim van Egmond. Het viertal begon twee jaar geleden met het vastleggen van het ondergrondse leven van de worm. Dat leverde duizenden praktisch identieke foto's op, die aaneengesmeed tot een film plotseling tot leven komen. De Deyn gebruikt de filmpjes regelmatig en met veel succes tijdens symposia en presentaties. Sterker nog, een paar seconden filmbeeld trokken tijdens de openingsceremonie van de Olym-

pische Spelen een wereldpubliek.

De beelden die nu in de kelder worden geschoten, moeten de ondergrondse interacties tussen plantenwortels en bodemleven laten zien. Ontmoetingen met andere wortels, schimmels, bacteriën en ander bodemleven. In een smalle plak potgrond tussen twee glasplaten zijn zaden van mais, pompoen en bonen geplant. Lampen zorgen voor een dag-nachtritme.

Twee camera's registreren met tussenpozen van bijna een kwartier wat zich bovengronds en in de bodem afspeelt. 'Als je die foto's met 25

beelden per seconde afspeelt, krijg je 4 seconden film per dag', legt fotograaf Van Egmond uit. Het leven 21.600 keer versneld. 'Dat is een mooie versnelling, waar je bovendien makkelijk mee kunt rekenen.' Van Egmond kan het weten; hij heeft ruime ervaring met het vastleggen van schimmelgroei.

PLAKBANDTECHNOLOGIE

De installatie, weggestopt in een hoekje van een koele kelder van Atlas, ziet er op het eerste oog wat provisorisch uit. Plakband en klemmetjes bepalen het beeld. Een pakje papieren zakdoekjes ondersteunt een flitser. Van Egmond: 'Ik ben grootverbruiker van die zakdoekjes. Ik gebruik ze veel om mijn microscoopglasjes mee

schon te maken met alcohol. En ik heb hooikoorts.' Hij noemt zijn werkwijze spottend plakbandtechnologie. 'Ik gebruik altijd van alles wat er maar in de buurt is.'

Aan de opstelling zoals die nu staat, is veel gepuzzel voorafgegaan. 'Het grootste probleem is het voorkomen van condens', legt Van Egmond uit. 'Onder de grond heb je daar geen last, maar boven de grond wel. De oplossing was om met twee camera's te werken: eentje voor boven en eentje voor onder de grond. Boven de grond zitten de plantjes niet achter glas. Een grote toeter sluit de ruimte tussen de camera en de plantjes af, zodat de beestjes die we toevoegen niet weg kunnen. Die beestjes maken het een stuk lastiger.'

Naast de nieuwe opstelling staan nog twee installaties. De ene legt vast hoe het plantje wikke in landbouwgrond wortelknolletjes ontwikkelt voor stikstofbindende bacteriën. De andere opstelling brengt de ontkieming en groei van eikenboompjes in bosgrond in beeld en hun ondergrondse associatie met mycorrhizaschimmels. De eikenproef loopt al drie maanden. Een blik op de teller leert dat de camera al bijna tienduizend foto's heeft geschoten.

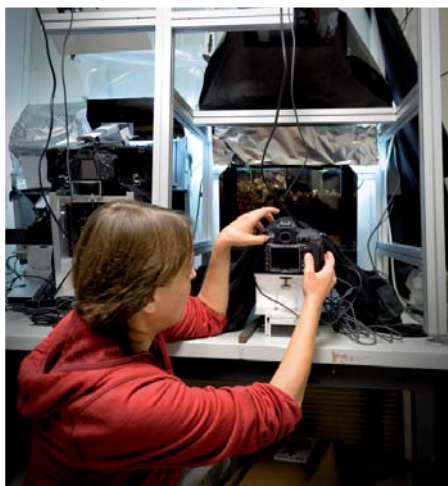
ONTDEKKINGSTOCHT

De proeven in Atlas zijn volgens De Deyn geen wetenschap. 'Het is een illustratie van wetenschap. Je kunt op deze manier botanische en ecologische principes goed demonstreren. Die zijn nog nooit op deze manier in beeld gebracht. Ik gebruik de beelden bijvoorbeeld in de nieuwe MOOC Soil4Life. Dit is de beste manier om te laten zien dat de bodem voortdurend in beweging is. Maar je weet het nooit, misschien zien we wel iets nieuws. Observaties zijn vaak de basis voor baanbrekend onderzoek.'

Het project is ook geen kunst, vindt Van Egmond. 'Ik ben niet gericht kunst aan het produceren. Ik ben gewoon nieuwsgierig en geïnteresseerd in wetenschap en in kunst. Mijn werk pendelt tussen die twee, het hangt ertussenin. Sommige dingen die ik maak, komen in galleries terecht, sommige zijn educatief. Natuurlijk probeer ik een mooi beeld te maken. Ik ben fotograaf en een fotograaf is een waarnemer. Mijn drijfveer is te zien hoe het leven in elkaar zit. Dit is een ontdekkingsstocht in de bodem. Je vult een bak met grond, stopt er een paar zaden in en over een maand weet je pas wat er zich heeft afgespeeld. Dan zie je ineens dat er zoveel is gebeurd dat je dat filmpje wel tien keer kunt afspelen en steeds weer iets nieuws ziet.'

CROWDFUNDING

Het University Fund Wageningen lanceerde begin dit jaar een platform voor crowdfunding. Van de vijf projecten zijn er inmiddels twee succesvol afgerond. Behalve de timelapsefilm uit dit verhaal is dat het potvissenproject van bioloog Evert Mul. Mul haalde ruim 9500 euro op om een catalogus te maken van potvissenstaarten. De termijn voor het onderzoek van Wieger Wamelink verliep deze week. Hij haalde ruim de helft van de beoogde 25.000 euro binnen om planten te kweken op Mars- en maangrond. De werving voor de muggenradar-app van ecooloog Arnold van Vliet zit bijna op de helft van de gewenste 25.000 euro. Het studentenproject iGEM, dat de bijenkiller varroa wil aanpakken, zit met nog een kleine maand te gaan op een derde van de beoogde 30.000 euro.

Bekijk de bodemvideo's
op resource-online.nl.

Studenten zetten circulaire economie op de kaart

Een wereld zonder afval

Masterstudenten met interesse in circulaire economie hebben zelf het heft in handen genomen. Ze vonden het Wageningse onderwijs over het onderwerp te mager en richtten een werkgroep op die daar verandering in moet brengen. Hun activiteiten werpen al vruchten af. 'Er wordt echt naar ons geluisterd.'

tekst Anja Janssen foto Bart de Gouw

Hun ambities zijn niet gering. Wageningen University & Research moet een internationale 'hub' worden voor onderwijs en onderzoek in de circulaire economie, zeggen masterstudenten Felipe Bucci en Stefano Ingallina van de werkgroep Circular Economy Wageningen. 'Het liefst met een eigen masterprogramma of masterspecialisatie.'

Sinds de start in november 2015 organiseerde de werkgroep verschillende activiteiten om bij docenten, onderzoekers, organisaties en bedrijven belangstelling te wekken voor hun plannen. Zo zette de groep een hackaton op, waarin studenten nuttige toepassingen bedachten voor visserijbijvangsten. In rondetafelsessies brachten ze universiteitsmedewerkers – onder anderen onderwijsdirecteur Tiny van Boekel –, studenten en vertegenwoordigers van bedrijven en ngo's bijeen. Bovendien sprak de werkgroep met directeur Gerlinde van Vilteren van het Center for biobased economy over de invulling van de nieuwe master Biobased sciences.

GEEN AFVAL

Het begon allemaal vorig jaar met het vak Closed cycle design van bedrijfskundedocent

Stefano Pascucci, inmiddels vertrokken naar de University of Exeter. Dat vak had veel raakvlakken met het concept circulaire economie, een economie zonder afval en met een maximale benutting van grondstoffen, producten en reststromen. Het inspireerde de studenten om zelf bij te dragen aan een duurzamere samenleving. 'Maar toen we meer wilden weten over circulaire economie, kwamen we erachter

belangstelling voor circulaire economie sterk groeide. Het meest trots is de student Management, economics and consumer studies op het feit dat ze zich als groep studenten tot een belangrijke stakeholder hebben ontwikkeld. 'We konden goed onze stem laten horen, bijvoorbeeld over de wijze waarop het onderwijs zich meer kan richten op circulaire economie. Wij vinden bijvoorbeeld praktische vaardighe-

'We moeten onze maatschappij duurzaam maken om onze uitsterfing te voorkomen'

dat de universiteit hier geen mogelijkheden toebood', zegt Ingallina, bezig aan zijn tweede jaar Environmental sciences. 'Pas in een thesis zouden we ons hierin kunnen verdiepen', voegt Bucci toe, die Urban environmental management studeert. Thomas Thorin, founding father van de werkgroep, ontdekte tot zijn verbazing dat Wageningen nog geen netwerk of infrastructuur voor circulaire economie had. Hij besloot daarom met medestudenten zo'n netwerk op te bouwen.

MOMENTUM

'We hadden daarbij veel momentum', zegt Thorin. 'Blijkbaar zijn we gestart toen de

den van belang om transities naar een circulaire economie binnen bedrijven, organisaties en de maatschappij in goede banen te leiden. Zowel externe partijen als docenten op de universiteit wilden echt naar ons luisteren en stelden onze inbreng op prijs.'

De inspanningen van de werkgroep hebben inmiddels geresulteerd in een uitbreiding van het onderwijs over circulaire economie. Zo verzorgt promovendus Aglaia Fischer binnen het vak Environmental management and industry een introductie in de circulaire economie en circulaire businessmodellen. En het vak Closed cycle design is met ingang van het nieuwe collegejaar omgedoopt tot Circular

Stefano Ingallina en Felipe Bucci (vierde en vijfde van links) overleggen met de andere leden van de werkgroep Circular Economy Wageningen over de plannen voor dit academisch jaar.

Economy: Theory and Practice – met een bredere leeropdracht, aldus Fischer. Zij geeft daarin twee colleges over circulaire economie, circulaire businessmodellen en financiering. ‘Ook ben ik nauw betrokken bij de groepsopdracht: een casestudy van een circulair bedrijf.’ Verder komt er een avondsessie met studenten om thesisideeën op het gebied van circulaire economie en de voortgang van thesisprojecten op dat terrein te bespreken.

NIEUWE PLANNEN

Punt van zorg voor Circular Economy Wageningen is dat het voortbestaan van de groep doorlopend aandacht vraagt. De masterstudenten die de groep vormen, vliegen vaak snel weer uit voor een stage of thesisonderzoek. Thomas Thorin bijvoorbeeld zwaaide in mei af, omdat hij stage ging lopen buiten Wageningen. ‘Om te overleven, moeten we daarom elke paar maanden op zoek naar nieuwe leden en hen inwerken’, zegt Stefano Ingallina. Maar nieuwe belangstellenden blijven komen, met Felipe Bucci als jongste lid.

In september kwamen de studenten – het zijn er momenteel zeven – voor het eerst weer samen om plannen te maken voor het nieuwe collegejaar. Dit jaar willen ze zich tijdens relevante colleges voorstellen aan studenten en

vertellen over het circulaire gedachtegoed, vertelt Bucci. Bovendien gaan ze nauw samenwerken met een andere studentengroep, Ibbess (International BioBased Economy Student SymbioSUM). Ingallina: ‘Ook zij zijn geïnteresseerd in circulaire economie en we hebben besloten onze inspanningen te combineren. Mogelijk fuseren we tot één officiële studentenorganisatie.’

BIOBASED

Een apart masterprogramma circulaire economie – een grote wens van de werkgroep – komt er voorlopig waarschijnlijk niet. ‘Dat zou te veel overlappen met de master Biobased sciences die we aan het aanvragen zijn’, oordeelt Gerlinde van Vilsteren van het Center for Biobased Economy. ‘Maar in de specialisatie Biobased transition van Biobased sciences wordt veel van het gedachtegoed van circulaire economie ondergebracht.’ De werkgroep kan daar straks ook weer over meepraten. Bovendien krijgen alle studenten van die nieuwe master – waarvan de start is gepland voor studiejaar 2018-2019 – het vak Circulaire economie. Van Vilsteren: ‘Daarin gaan we de basis leggen voor de specialisatie Biobased transition, waarbij circulair denken het vertrekpunt is.’ ‘Biobased economie en circulaire economie

hebben veel overeenkomsten en biologische processen zijn een belangrijke component van een circulaire economie’, reageert Ingallina op die plannen. ‘Maar we zijn het er niet mee eens dat de universiteit zich alleen richt op de groene kant van een circulaire economie. Waarom zou ze de deur sluiten voor de technische kant zoals hergebruik van plastics en metalen? Daarmee sluit ze ook de deur voor nieuwe mogelijkheden en samenwerkingen.’ Thorin vult aan: ‘Ik denk dat een duidelijke erkenning van circulaire economie als overall concept kan helpen om de technologische en sociale departementen van Wageningen University meer te integreren.’

UITSTERVING

Hoewel de studenten het jammer vinden dat een aparte master er waarschijnlijk niet inzit, gaan ze energiek verder met hun pogingen om het onderwerp circulaire economie op de kaart te zetten. Bucci: ‘Het belangrijkste is dat we onze maatschappij duurzaam maken, want dat is nodig om onze uitsterving te voorkomen. We moeten nu beslissingen nemen, om in de komende vijftig jaar veranderingen te realiseren. Het gaat voor ons dus veel verder dan een nieuw masterprogramma of het belangrijker maken van Wageningen University.’

HOE BEVALLEN DE AVONDCOLLEGES?

Vooraf was er veel gemopper over de pilot met avondonderwijs die op 5 september van start ging. Inmiddels zijn we een paar weken verder en hebben honderden studenten hun eerste avondcolleges erop zitten. Mopperen doen ze nog steeds, blijkt uit de reacties van studenten die op maandag avondcolleges volgen. Maar lichtpuntjes zijn er ook.

tekst Marijn Flipse foto Bart de Gouw

Mirthe Jansen

**Bachelorstudent
Plantenwetenschappen**

'Ik vind het wel vermoeiend hoor. Het is ook lastig met eten, want dat moet je heel vroeg doen of juist heel laat.'

Vorige week heb ik pas na college gegeten en toen merkte ik wel dat ik minder geconcentreerd was. Ook heb ik met een aantal vriendinnen een eetgroepje op maandagavond waar ik nu dus niet naartoe kan. Een andere avond samenkomen lukt ons niet in verband met andere afspraken. Wat we nu doen is naderhand gezellig wat drinken met z'n allen. Deze periode heeft een andere vriendin uit ons eetgroepje ook college op maandagavond en de volgende periode heeft weer een andere vriendin college op die avond. Het is me ook niet duidelijk waarom ze die avondcolleges nu precies invoeren. Ze doen het misschien niet voor niks, want ze weten dat het weerstand gaat bieden, maar lastig is het wel.'

Frank Reijbroek

Masterstudent biologie

'Het is zonder die avondcolleges al lastig genoeg om je studentenleven goed te organiseren buiten de universiteit om. Je komt zo in de knoei met je werk en andere privéafspraken. **Ik heb een bijbaantje en hoor**

mijn baas al vaak klagen dat ik niet flexibel ben. Met avondcolleges wordt het probleem alleen maar groter. Ik vind dat de universiteit veel beschikbaarheid vraagt die niet realistisch is. In sommige gevallen zijn de avondcolleges een vervanging voor de middagcolleges. Dan heb je dus les in de ochtend en vervolgens 's avonds nog een keer. De universiteit kan niet van je verwachten dat je er altijd maar bent.'

Karlijn Luiken

**Bachelorstudent
Plantenwetenschappen**

'Ik vond het in het begin wel vervelend dat de avondcolleges waren ingevoerd, maar in de praktijk vind ik het toch niet zo erg. Ik had verwacht dat ik me niet meer zou kunnen concentreren, maar dat lukt me wel. **Het is vooral jammer van je activiteiten in de avond, je kunt op de maandagavond niks gaan doen.** En het practicum van het hoorcollege dat ik vanavond heb, wordt meteen de volgende dag om half negen in de ochtend gegeven. Als je niet naar het avondcollege bent geweest, moet je de stof nog lezen zodra het 's avonds online komt te staan. Dat is wel erg kortdag. In de volgende periode moet ik trouwens naast mijn avondcollege op twee dagen tot zes uur naar de universiteit. Ik kan dan niet gaan sporten, want dat begint om half zes. Op vrijdagavond ben ik ook pas klaar om zes uur, terwijl ik nog naar mijn ouders in Den Bosch moet daarna.'

Silke Schoenmaker

**Bachelorstudent
Plantenwetenschappen**

'Ik ben een ochtendmens. In de avond ben ik toch wat vermoeider en is mijn concentratie wat minder. En het is ook jammer dat ik geen afspraken kan maken als ik avondcollege

heb. Dus als je het mij vraagt, heb ik die avondcolleges liever niet. **Maar is het wel minder erg dan ik had verwacht. Het is maar één keer in de week en ik zie er ook een voordeel aan.** Ik heb mijn ov-kaart gewisseld van een weekend- naar een week-ov. Ik heb nu op maandagochtend geen college en daarom kan ik wat langer bij mijn familie blijven, want ik ga nu pas op maandag terug naar Wageningen.'

Hans Linssen

Masterstudent biologie

'Ik kan er kort over zijn, ik vind het een slechte zaak. Het is niet fijn om in de avond nog naar de universiteit te moeten terwijl je gewend bent dat je dan juist tijd hebt om leuke dingen te doen. Daarnaast worden

de avondcolleges rond etenstijd gegeven en dat is ook lastig. Je moet dan voor je college snel eten of juist heel laat. **In de avond wil ik uitrusten of iets leuks gaan doen en niet ook dan nog met mijn studie bezig zijn.** Ik vind dat colleges overdag gegeven moeten worden en niet in de avond.'

Doris Kors

Masterstudent Management, economics and consumer studies

'**Nu ik de avondcolleges aan het volgen ben, zie ik ook voordelen. Ik heb de hele dag om dingen te doen en dat is ook wel fijn.** Voor mij pakt het goed uit, omdat ik op maandag niks te

doen heb. Ik kan me wel voorstellen dat het vervelender wordt als het minder lang licht is. Dan ga je in het donker naar college toe en moet je in het donker naar huis. Het is jammer dat het moet, die avondcolleges, overdag college hebben vind ik beter. In de avond zijn er gewoon leukere dingen te doen voor ons. Ik hoor vooral negatieve geluiden van de studenten die nog geen avondcolleges hebben gehad. Maar als je echt niet wilt gaan, kun je het college altijd nog terugkijken.'

STUDENTENHUIS

Soms wonen ze al langer in een studentenhuis dan de oudste menselijke bewoner. Ze doen mee aan feestjes of gaan mee naar de kroeg. En dankzij internationale fans worden ze beroemd tot over de landsgrenzen. Ontmoet enkele markante Wageningse studentenhuis-katten.

tekst Linda van der Nat en Ronald van Drie foto's Remo Wormmeester

Manny

De witte leeuwenkoning, zo wordt Manny ook wel genoemd. De Turkse angora is een bekende verschijning in het uitgaanswereldje van Wageningen, want de blauw- en groenogige kater komt regelmatig even buurten bij café De Zaaier aan de Herenstraat, waar hij boven woont. Ook ligt hij er vaak te chillen op het terras. Manny komt uit

het asiel, houdt heel erg van eten, en is ook niet vies van een goed feestje. Zo prijkt zijn afbeelding op een huisfeestflyer die inmiddels in menig studentenhuis hangt. Eén van Manny's fans, Daan Rademaker uit Bennekom, heeft zelfs een tatoeage laten zetten van Manny's markante kop.

Puki

Puki is oud. Hoe oud weet niemand van de huidige bewoners precies, want Puki woont al langer op Droevendaal 93 dan de rest. Ze slaapt het grootste deel van de dag, elke twee weken wisselt ze van favoriet plekje. Buiten komt ze nauwelijks. Toch reikt haar bekendheid tot over de landsgrenzen, dankzij de vele internationale

Droefbewoners, die hun liefde voor de lapjespoes in hun thuisland verspreiden. Zo schijnt er zelfs een liedje over Puki te zijn gemaakt door een Griekse band: *Puki has fleas*. Puki heeft overigens al maandenlang geen vlooiën meer, laten de eigenaren weten.

Octopoezzie

Muizen vangen doet ze niet en als het regent, wil ze wel eens in het huis poepen omdat ze niet naar buiten wil. Octopoezzie is een heel lui beest. Ze doet op een dag niet veel anders dan eten en knuffelen met de bewoners van Droevendaal 79. Bij studentenatletiekvereniging Tarté-

los kent vrijwel iedereen Octopoezzie. Niet dat ze haar ooit hebben gezien, maar haar naam is verwerkt in een officieus verenigingslied dat nieuwe leden moeten zingen bij de start van het sportjaar. De studenten in het huisje waar ze woont zijn allemaal lid van de atletiekvereniging en vonden het leuk om haar muzikaal te vereeuwigen.

Barry de 'Haarwegkat'

Bijna iedereen op de Haarweg kent Barry. De kater 'woont' daar, al is hij van niemand. Barry is zijn eigen baas. Hij komt en gaat wanneer hij wil en weet feilloos de studentenkeukens te vinden waar brokjes en water voor hem klaarstaan. Het liefst luiert hij in vensterbanken, in de fietsen-

stalling of midden op straat voor het gebouw. De kater heeft tegenwoordig meerdere namen, waarvan Barry de bekendste is, maar oorspronkelijk heette hij Tijgertje. Dat was in zijn vorige leven, toen hij nog de kat was van alumnus Mirjam Tolkamp en in het centrum van Wageningen woonde. Destijds liep hij al geregeld weg naar de Haarweg en na een verhuizing, in 2009, heeft Tolkamp de kat losgelaten. Hij had zijn eigen 'huis' gekozen. Wie wil weten wat Barry zoal uitspookt, kan een kijkje nemen op zijn eigen Facebook-pagina: 'Barry de Haarwegkat'.

KATTEN

Manny

Octopoezzie

Puki

'Barry' de Haarwegkat

VALENTIJN (1)

Stellen die op Valentijnsdag trouwen of op speciale dagen als 01-02-03, scheiden sneller, hebben economen van de University of Melbourne ontdekt. Zij gebruikten daarvoor Nederlandse trouwstatistieken van meer dan een miljoen huwelijken in de afgelopen 15 jaar. Na 10 jaar bleek 21 procent van de 'Valentijnhuwelijken' gestrand, tegenover 16 procent van de gewonedatum-huwelijken. Ludieke trouwdata leiden derhalve tot een derde meer scheidingen.

VALENTIJN (2)

De verklaring zit 'm volgens de onderzoekers niet in de datum zelf, maar in de aard van de stellen. Valentijnhuwers zijn bijvoorbeeld vaak al eerder getrouwd geweest, hebben vaak al kinderen en verschillen meer van elkaar qua leeftijd en opleiding, blijkt uit de data. Ook zijn Valentijnhuwers vaker dan gemiddeld zwanger als ze elkaar het jawoord geven.

NEUS

In de duizenden talen op de wereld begint het woord voor neus vaak met een 'n'. En de oe-klank is ook rijkelijk vertegenwoordigd. Sterker nog, soortgelijke overeenkomsten gelden voor veel woorden, hebben taalgeleerden van Cornell's Cognitive Neuroscience Lab aangetoond. Rond en rood beginnen bijvoorbeeld vaak met een r. De gelijkenissen betreffen vooral lichaamsdelen. Klank en ding zijn kennelijk op de een of andere manier met elkaar verbonden.

SLECHTE ADEM

Heerlijk zo'n broodje shoarma. Maar die adem hè. Daar kun je nu simpel wat tegen doen. Onderzoekers van de Ohio State University adviseren een appel of een paar blaadjes sla. Een half minuutje kauwen en de helft van de vluchtige stoffen die de knoflookadem veroorzaken, is verdwenen. Wat natuurlijk niet wil zeggen dat je dan niet meer uit je mond meurt. Maar het scheelt allicht.

Studenten belangrijk voor stadskamer Thuis

WUR-studente Tutku Yuksel en mede-oprichtster Elsje van de Weg openden een jaar geleden stadskamer Thuis in het centrum van Wageningen. Dat moest een plek worden waar delen centraal staat: je maakt gebruik van elkaars diensten, je geeft iets weg of je ruilt.

Het plan is gelukt, stellen de vrouwen vast bij de eerste verjaardag van hun project. 'Het is terug te zien op kleine en grote schaal. Het pand is opgeknapt door bezoekers. Koffie en thee worden door bezoekers gemaakt, er wordt schoongemaakt en er zijn flexplekken. En er wordt ook veel kennis gedeeld', vertelt Elsje. Maar er is ruimte voor ontwikkeling, voegt ze toe. Thuis moet nog meer een community worden zodat mensen elkaar kennen en weten te vinden. 'We willen in de toekomst meer activiteiten buiten Thuis laten plaatsvinden en we gaan ons richten op ondernemerschap.' Studenten zijn het meest actief met het organiseren van activiteiten bij Thuis. Zo'n 30 procent van de bezoekers is student. Elke

Elsje van de Weg (links) en Tutku Yuksel in 'hun' stadskamer Thuis.

zondagavond organiseert studentenvereniging NSW bijvoorbeeld een *potluck dinner*. 'Het idee is dat je iets te eten meeneemt en dit deelt met elkaar. Inmiddels is het een groep van studenten, vluchtelingen, ouderen

en vaste bezoekers.' Voor de toekomst hebben de twee genoeg plannen. 'We zien nog wel een uitdaging op het gebied van communicatie; we willen duidelijker gaan uitdragen wat Thuis doet.' **MF**

'Flexstudent' mag betalen per studiepoint

Studenten die mantelzorgen, jonge kinderen hebben of in een medezeggenschapsraad zitten, mogen binnenkort collegegeld per studiepoint betalen. De ministerraad heeft vorige week ingestemd met een experiment.

Studenten betalen hun collegegeld nu per jaar, terwijl ze soms door omstandigheden veel minder onderwijs volgen. In het aangekondigde experiment mogen studenten hun opleiding naar eigen inzicht plannen. Het voorstel kwam van VVD en PvdA, die het plan samen met studentenorganisaties ISO en LSVb bedachten. De Universiteit en Hogeschool van Amsterdam willen ermee aan de slag. Minister Bussemaker van Onderwijs ziet er wel wat

in, al waarschuwt ze dat slechts een beperkte groep studenten mag meedoen. 'Want als je intensief onderwijs wil, zal zoiets nooit voor iedereen kunnen.' Ze wil nu onderzoeken of 'flexstuderend' het hoger onderwijs toegankelijker maakt en of studenten hierdoor minder vaak uitvallen. Misschien maakt het studenten ook tevredener en hebben ze meer mogelijkheden zich te ontplooiën.

De Landelijke Studenten Vakbond is positief, maar plaatst ook een kanttekening. 'Als het collegegeld lager was, zou dit helemaal niet hoeven', zegt voorzitter Jarmo Berkhout.

De Tweede en Eerste Kamer mogen nog commentaar leveren op het experiment en ook de Raad van State zal zich erover buigen. **HOP**

Dansen met Humberto Tan in Rio

Als piepjonge atleten liepen ze tijdens de Olympische Spelen van afgelopen zomer tussen grootheden als Usain Bolt en Shelly-Ann Fraser-Pryce. Nu pakken Eva Hovenkamp en Nadine Visser hun Wageningse studies weer op.

Nadine Visser

‘Dat je op je twintigste al aanwezig mag zijn bij het grootste sportevenement ter wereld is natuurlijk heel gaaf’, zegt Eva Hovenkamp, student Gezondheid en Maatschappij. ‘Alle sporters liepen rond in het Olympisch dorp. We kwamen Shelly-Ann Fra-

ser-Pryce tegen. Toen hebben we wel even gevraagd of we een selfie met haar mochten maken. Tijdens de afterparty in het Holland Heineken House heb ik nog met Humberto Tan gedanst op het lied *Time of my life* uit de film *Dirty Dancing*. Op het einde van dat lied doet de hoofdpersoon uit die film een lift. En daar hing ik ineens boven alle sporters te bungelen. Ik heb het uitgegild.’

Nadine Visser, die ook Gezondheid en Maatschappij studeert, heeft zich vermaakt in de lounge van de flat waar ze verbleef. ‘Daar leerde je ook andere sporters kennen. Echt snel ben ik niet onder de indruk van andere topsporters. Nou ja, als Usain Bolt langs komt lopen, kijk ik natuurlijk wel even op.’

Visser is in september weer begonnen met studeren, maar doet vrijwel alles thuis. ‘Pas in de volgende periode ga ik weer werkcolleges in Wageningen volgen. In een collegezaal ken ik niemand. Dat is wel jammer, maar zo is mijn leventje.’ Hovenkamp loopt wel weer rond op de campus in Wageningen. ‘Ik volg nu twee vak-

ken en dat is best pittig. Ik had twee colleges van statistiek gemist door trainingen en begrijp er nu helemaal niets van. Na Rio zijn we een tijdje vrij geweest, we hadden geen trainingen en konden alles eten. Nu is er weer ritme. Dat is wennen.’ **MF**

Eva Hovenkamp

Lees de volledige interviews op resource-online.nl.

MEANWHILE IN... DUITSLAND

‘Mensen kiezen zelf voor een natuurgenezer’

De zaak-Ross, over de Duitse natuurgenezer Klaus Ross die in opspraak raakte toen drie van zijn patiënten onder verdachte omstandigheden overleden, maakt de tongen los in Duitsland. De overheid wil strengere certificering van natuurgenezers om patiënten te beschermen.

‘Hoewel ik niet vaak naar het nieuws luister, heb ik deze kwestie toch meegekregen. De discussie gaat niet alleen over de vraag of er kankerpatiënten zijn overleden door Ross’ natuurgeneeskundige behandeling, maar ook over de certificering van natuurgenezers. Ross is immers geen echte arts en kan mensen ook niet als zodanig behandelen. De titel van natuurgenezer is echter wel simpel te verkrijgen door een paar cursussen en een test te doen. De vraag is nu of daar iets aan moet worden gedaan en of het duidelijker moet zijn dat een natuurgenezer geen echte arts is.

Ik denk zelf dat er niet echt een probleem is, zolang er duidelijke titels zijn voor mensen met een medische achtergrond. Mensen kiezen zelf waar ze zich laten behandelen.

Als je naar een natuurgenezer gaat in plaats van een echte arts, is dat je eigen keus. Gaat er dan iets mis, dan is dat deels je eigen verantwoordelijkheid.

Linea Muhsal, masterstudent Biotechnology, geeft commentaar op nieuws uit haar land

FOTO: KLAUS ROSS CENTRE

Het gekke is dat sommige mensen natuurgenezer meer vertrouwen dan reguliere artsen. Ze denken dat natuurgenezers echte artsen zijn, maar dan met een natuurlijke benadering. Het klinkt gezonder om op een natuurlijke wijze behandeld te worden dan met behulp van medicijnen die het lichaam verzwakken. Ze denken dat reguliere artsen uit zijn op geld.

Ik vind het wel raar, want het is uiteindelijk heel duidelijk of iemand een medische achtergrond heeft of niet. In de kliniek van Ross hing bijvoorbeeld informatie over de experimentele methode die hij gebruikte. Misschien had hij daar meer nadruk op moeten leggen, maar de meeste mensen waren op de hoogte van de risico's. Daardoor weet ik ook niet zeker of hij wel aan te klagen is. Uiteindelijk is ook niet duidelijk of de mensen door zijn behandeling om het leven kwamen of door de kanker die ze al hadden.’ **CN**

OP DE CAMPUS

Brend Kemperman (25) is vrijwel elke lunchpauze te vinden tussen de bomen bij Forum. De masterstudent Plant biotechnologie legt nieuwsgierige voorbijgangers graag uit wat hij daar doet: slacklinen.

Het is een soort koorddans, maar dan op een band die slap hangt, waardoor je goed moet letten op je balans. 'Doordat je zo focust op je lichaam en het touw onder je, is het een soort meditatie', zegt Kemperman.

'Slacklinen is een soort meditatie'

Tijdens ons interview komen herhaaldelijk mensen aanwaaien die hij vrolijk onthaalt. Wie een poging wil wagen, krijg deskundig advies: 'Benen buigen en rug recht, als een koningin met boerenknieën.'

Kemperman leerde ongeveer een jaar geleden slacklinen op een festival. Nu gaat hij zelf naar festivals om het anderen te leren. Hij

probeert het elke pauze te doen, omdat het hem rust geeft en een leuke manier is om nieuwe mensen te ontmoeten. 'Er zijn altijd wel nieuwsgierige mensen die mee willen doen. Dat vind ik leuk, iedereen is welkom.' 'Ik heb niet de meest reguliere weg bewandeld als student', vertelt Kemperman. Hij wilde eigenlijk geneeskunde studeren, maar kwam in 2009 naar Wageningen voor de bachelor Biotechnologie. Dat diploma heeft hij inmiddels op zak. Ook heeft hij een bestuursjaar bij Unitas achter de rug en zijn masterthesis is al geschreven. Het enige wat hij nu nog moet doen, is een stage. Hij hoopt klaar te zijn met zijn master voor hij 26 is. Kemperman vreest dat het slacklinen op de campus een stille dood sterft als hij straks op stage gaat. Maar mogelijk pakt hij het daarna

weer op, want hij wil in Wageningen blijven. Een PhD in de plantenfysiologie lijkt hem wel wat. Onderzoek doen vindt hij fantastisch en hij ziet een bijkomend voordeel: 'Ik kan dan mijn eigen tijd indelen, dus dan kan ik weer elke lunchpauze mijn slackline ophangen.'

AvdH

FEESTEN

Zin in een feestje? Wageningen Uitgaans Promotie wijst de weg. Zie ook www.wageningenup.nl.

CERES - OPEN PARTY

Donderdag 6 oktober van 23:00 to 05:00

Het tweede open feest op Ceres moet de flowerpowertijd laten herleven. Trek je broek met wijde pijpen aan en feest mee. Een deel van de opbrengst van de avond gaat naar VluchtelingOnderdak Wageningen.

QUIET IS THE NEW LOUD! - DAVID BENJAMIN

Woensdag 12 oktober vanaf 21.00

Singer-songwriter David Benjamin uit Den Haag treedt op in de BBLTHK in Wageningen. Met zijn laidback stemgeluid – denk Jack Johnson en Coldplay – en sterke melodieën klinkt zijn muziek als een ideale soundtrack voor de zomer, aldus de organisatie.

LUCA - UNITAS: RAGNAROK: THE VIKING APOCALYPSE

Donderdag 13 oktober van 23:00 to 04:00

Het einde en de wedergeboorte van de wereld in Vikingstijl. Dat is Ragnarok. Verkleed je als Noorse god en stort je in de elektronische golven. Gratis drankjes voor de eerste 50 gasten. AvdH

FOTO: SVEN MENSCHER

Uit alle cafés van Wageningen klonk muziek tijdens de Popronde op 29 september.

Wageningse masterstudenten gaan voor hun stage en thesis de hele wereld over. Ze maken kennis met de praktijk en andere culturen. Hier vertellen ze over hun avonturen.

‘We hadden ons doel steeds voor ogen’

‘In Samboja Lestari worden getraumatiseerde en zieke orang-oetans opgevangen uit gebieden die door bosbranden zijn vernietigd. De ngo Bos Foundation geeft deze orang-oetans onderdak op kunstmatige eilanden die omgeven zijn door kanaaltjes. Wij hebben onderzocht hoe je het waterpeil in deze kanalen tijdens het droge seizoen op een hoog niveau kan houden. Bovendien moesten we uitzoeken of er voldoende water beschikbaar is om nog meer eilanden aan te leggen. Wij waren heel gemotiveerd om het onderzoek te doen, omdat enkele van de opgevangen orang-oetans nu in kooien leven wegens gebrek aan ruimte. We zagen deze orang-oetans elke dag en hadden ons doel dus steeds voor de ogen.

LEKKE BAND

Onze Indonesische collega's op kantoor waren in het begin heel verlegen. Deze barrière werd gelukkig doorbroken toen we ontdekten dat we allemaal graag naar de muziek van Dido luisteren. We waren verbaasd hoe behulpzaam en gastvrij de mensen op Borneo waren. Toen onze scooter een lekke band had, ging een man hem meteen repareren en nodigde hij ons uit om met zijn familie te eten. Mensen nemen daar gewoon tijd om elkaar te helpen. Dit zou je in Nederland niet zo snel meemaken. Wij merkten ook op dat de mensen in Indonesië heel erg beleefd zijn. Het is uitdagend om kritiek te uiten in een sociale omgeving waar iedereen zo beleefd tegen elkaar is.

BOSBRAND

Tijdens de eerste maand van ons onderzoek waren er regelmatig bosbranden in het gebied die we vanuit ons huisje goed konden

zien. Het vuur kwam dicht bij de orang-oetans en werd daarom goed in de gaten gehouden. We gingen een keer naar het resultaat van een bosbrand kijken. De hitte zat nog steeds in de lucht en waar vroeger een groen bos stond, vonden we nu een kaal en zwart landschap. Het zag er heel triest uit. Na anderhalve maand droogte werd het natter en werden de dieren in het gebied actiever. Ineens kwamen we tijdens ons veldwerk apen, slangen en zwijnen tegen. Een hoogtepunt van onze tijd op Borneo was een ontmoeting met een wilde orang-oetan. Hij zat maar twee meter bij ons vandaan en keek ons heel rustig aan. Hij leek op een jongetje van 6 jaar, maar dan met veel haar.’ **RS JS**

HET ECHTE WERK

Wie? Femke Jansen and Lisanne van Beek, masterstudenten Earth and environment
Wat? Thesisonderzoek naar waterbeschikbaarheid in natuurreservaat Samboja Lestari
Waar? Borneo, Indonesië

Lees alle interviews terug op resource-online.nl.

wage
ningen
campus

Out now: The October Calendar!

With all
activities on
Wageningen
Campus

For more information
www.wageningencampus.nl

Mededelingen

Join our study and help us discover how our body reacts to different foods and flavours!

To participate in a study of the Marketing and Consumer Behaviour Group, you will be asked to taste different drink samples while your heart rate and skin conductance levels are measured. You will rate your experience and fill in a questionnaire. In return you'll receive a gift voucher of up to €15. Sign up for the session (maximum duration 1.5 hours) by contacting studymeans@gmail.com. We are curious to hear where you saw our announcement!

Writing Lab zoekt tutor

Wageningen Writing Lab ondersteunt studenten die beter willen leren schrijven. Vanwege een toename in aanvragen zoeken we een tutor om ons team van vijf te versterken. De persoon voldoet aan de volgende criteria: student(e) aan de WU, gemiddeld één dag of twee dagdelen per week beschikbaar voor minimaal één jaar, communicatieve vaardigheden, affiniteit met het schrijfproces en met het geven van onderwijsbegeleiding, Nederlands kunnen lezen en verstaan. Voordat je als tutor start volg je een training van vier avonden in Nijmegen. Info via mail of via 0317-485625. Reageer vóór 18 oktober a.s. via: info.wageningen-writinglab@wur.nl.

Nieuw seizoen: Alphacursus

Op maandag 24 oktober gaat Stu-

dent Alpha Wageningen weer van start. Met elkaar op zoek gaan naar de zin van het leven, dat is Alpha. Tijdens tien interactieve bijeenkomsten ontdek je wat het christelijk geloof inhoudt. Je ontmoet nieuwe mensen en denkt na over inspirerende onderwerpen. De Alpha begint met een gezellige maaltijd, daarna een kort inspirerend verhaal, vervolgens praat je in kleine groepjes verder over het onderwerp. We sluiten af met een borrel. Heb je interesse, mail dan naar: alphawageningen@gmail.com.

WWW.NAVIGATORSWAGENINGEN.NL/ALPHA

Bluesclub XXL zoekt spierkracht

We zijn op zoek naar twee jonge mannen van ca. 18-30 jaar die het leuk vinden om mee te werken in de organisatie van de club. Het betreft hier vooral het neerzetten van de podiumdelen, het plaatsen van de geluidboxen, het monteren van de spots op statieven en na afloop van het concert het podium afbreken en opruimen. Het opbouwen neemt ongeveer een uur in beslag (12.00 -13.00 uur) evenals het afbouwen (18.00-19.00 uur). Verdiensten zijn het gratis bijwonen van het concert, consumpties en een warme maaltijd. Reacties naar bluesclubxxl@gmail.com.

agenda

Monday 10 - Sunday 16 October
SERIOUSLY SUSTAINABLE WEEK
Green Office is organizing a week full of sustainable activities all over the campus. The festival will

DAGELIJKS VERS

Het laatste nieuws
vind je op
resource-online.nl

RESOURCE
Voor iedereen van Wageningen University & Research

be kicked off by Arthur Mol on Monday 10 October at 12:15 in the Forum. There will be a sustainable market, music, food, workshops and much more. Have you always wanted to take a guided tour of the Lumen gardens, assemble a Fairphone, express your opinion on Meatless Monday or to take a look at vacuum toilets in Axis? This is your chance! Full programme and info: www.greenofficewageningen.nl

Wednesday 12 October, 12.30-13.15

THE SUSTAINABLE SWITCH. WOULD IT WORK?

What do we need to change our behaviour and act in a healthier and more sustainable manner? There are many approaches to behaviour change, with informing at one end of the spectrum and forcing at the other. And of course there is nudging, new kid on the block, rising star. Listen what Kris van Koppen and Eva van den Broek have to say about behaviour change and engage/take part in the discussion with them. And since Emma Holmes will moderate this event, be sure that it will be fun! Small sustainable snack included. Venue: Impulse.

WWW.GREENOFFICEWAGENINGEN.NL

donderdag 13 oktober, 19.30 HEERENSTRAAT THEATER VERTOONT DOCUMENTAIRE 'SILENT LAND: THE FIGHT FOR FAIR FOOD' (I.S.M. ST. BOERENGROEP)

Moon, een jonge Cambodjaanse vrouw, ziet hoe in haar land een kleine elite alle macht heeft en winst maakt met de illegale verkoop van grond, het verjagen van de erop wonende boeren en het vergifigen van het land met suikerplantages. Haar tegenspeler in de film is His Excellency Mon-greththy, een grootgrondbezitter en één van de rijkste mannen van het land. De filmmakers hebben Moon vier jaar lang gevolgd in haar strijd om het behoud van land. Voorafgaand aan de film houdt regisseur Jan van den Berg een inleiding. Locatie: Heerenstraat Theater, Molenstraat 1B, Wageningen.

Thursday, 20 October, 12.30-13.20 LUNCH WORKSHOP WAGENINGEN WRITING LAB / WAGENINGEN UR LIBRARY 'CITING AND REFERENCING'

To avoid plagiarism in academic writing, it is essential to cite and reference the sources you used. But what sources exactly, where to

put an in-text citation, and how to make a reference list? These questions will be addressed in this workshop, together with different citation styles and how tools like EndNote can save you countless hours of formatting reference lists. Be on time, as participant numbers are limited to 20. Admission: free. Venue: CO408 Forum. info.wageningenwritinglab@wur.nl

Friday 28 October, 13.30-20.00 WAGENINGEN INDONESIA SCIENTIFIC EXPOSE (WISE)

WISE is the first general meeting to connect and update research projects by Indonesian PhD candidates and the Indonesia Platform. The aim of the event is to realize continuous scientific exposure. Indonesian PhDs are welcome to describe their expertise on a project. Don't miss out on your chance to expand your network and to promote research and ideas. Venue: Orion.

Deadline indienen: één week voor verschijningsdatum (max. 75 woorden). Mail: resource@wur.nl

colofon

Resource is het magazine en de website voor studenten en medewerkers van Wageningen University & Research. Resource magazine verschijnt tweewekelijks op donderdag.

Redactieadres
Droevendaalsesteeg 4,
6708 PB Wageningen
(Atlas, gebouw 104, bode 31).
Postbus 409 6700 AK Wageningen.
Secretariaat: Thea Kuijpers,
resource@wur.nl, 0317 484020
Website: www.resource-online.nl.
ISSN 1389-7756

- Redactie**
- Edwin van Laar (hoofdredacteur) edwin.vanlaar@wur.nl, 0317 482997
 - Lieke de Kwant (eindredacteur) lieke.dekwant@wur.nl, 0317 485320
 - Roelof Kleis (ecologie, sociale wetenschappen, economie) roelof.kleis@wur.nl, 0317 481721
 - Vincent Koperdraat (coördinatie website) vincent.koperdraat@wur.nl, 0317 481338
 - Linda van der Nat (studenten, onderwijs) linda.vandernat@wur.nl, 0317 481725
 - Rob Ramaker (voeding, visserij) rob.ramaker@wur.nl, 0317 481709
 - Albert Sikkema (plant, dier, organisatie) albert.sikkema@wur.nl, 0317 481724

Aan Resource werken mee
Guy Ackermans, Annie Berendsen, Jessica Bernard, Ton van den Born, Alexandra Branderhorst, Susie Day, Daniël Dreadson, Ronald van Drie, Teun Fiers, Marijn Flipse, Stijn van Gils, Aart-Jan van de Glind, Clare McGregor, Anne van der Heijden, Yvonne de Hilster, Hoger Onderwijs Persbureau, Milou van der Horst, Anja Janssen, Liza van Kapel, Iris Keizer, Jan-Willem Kortlever, Kito, Helena Ligthert, Anna Luijten, Django Kaasschieter, Piotr Kukla, Sven Menschel, Linda Meijer, Carina Nieuwenweg, Rik Nijland, Kim Peterse, Henk van Ruitenbeek, Julia Schäfer, Eva van Schijndel, Twan van der Slikke, Joris Tielens, Pascal Tieman, Didi de Vries, Clare Wilkinson, Rob de Winter, Remo Wormmeester

Vormgeving
Geert-Jan Bruins

Druk
Tuijtel, Hardinxveld-Giessendam

Abonnement
Een abonnement op het magazine kost €58 (buitenland €131,50) per academisch jaar. Opzeggen voor 1 augustus.

Advertenties
Extern: Bureau van Vliet, 023 5714745, m.dewit@bureauvanvliet.com
Intern: Thea Kuijpers, resource@wur.nl, 0317 484020

Uitgever
Marc Lamers, Corporate Communications & Marketing Wageningen UR

CineMec Laan der Verenigde Naties 150
www.cinemec.nl / 0900 - 321 0 321

FILM	FILM	FILM
		
v.a. 12 okt	v.a. 13 okt	v.a. 20 okt
Inferno Tom Hanks is terug als Robert Langdon.	Tonio Naar de bestseller van A.F.Th. van der Heijden.	Jack Reacher 2 Nieuwe actie-thriller met Tom Cruise.

€ 2 STUDENTENKORTING OP FILMS & EVENTS

Receptie

Receptie na uw inauguratie of PHD-verdediging? Colors heeft all-in arrangementen vanaf € 6,00 per persoon in de aula of bij Colors. Kijk op de site voor alle mogelijkheden.

Colors World Food voor werelds eten in een kleurrijke omgeving!
Markt 15, 6701 CX, Wageningen
T: 0317-417463
E: info@colorsworldfood.nl
W: www.colorsworldfood.nl

WWW.GEERTHOFSTEDE.COM is online.
Voorheen De Toekomst vond in de responsive vormgeving de juiste balans tussen informeren en verleiden, tussen wetenschappelijk juist en zakelijk uitdagend.

www.vhdt.nl

Have a very nice meal at

Kelly's

TEXMEX RESTAURANT

RESTAURANTKELLYS.NL

klimaatneutraal
natureOffice.com | NL-215-174413
gedrukt

MIX
Papier van
verantwoorde herkomst
FSC® C007225

>>TYPICAL DUTCH

ILLUSTRATIE: HENK VAN RUITENBEEK

Kilos of hair gel

I was on a trip to Valencia in Spain with my Dutch and Chinese friends, to visit our Spanish AID friend and her family. Enjoying the Spanish weather, we decided to walk around a lovely big park in the neighborhood of some iconic Valencian buildings. There we saw some tall people cycling in shorts, which made my Spanish friend's parents ask whether they were Holland people.

For a short moment, we observed the cyclists and tried to analyze them with full attention. Then my Dutch friend said: 'No, they are not Dutch.' 'How do you know that? They really look Dutch, are you sure?' we responded with puzzled looks.

She reasoned: 'Because the guys do not use gel in their hair. Don't you know that Dutch guys use one kilo of hair gel on their heads every day?' Of course we all burst out laughing at her hilarious answer.

After coming back here to Wageningen, I paid more attention to the wet-looking, stiff hair I saw around me and realized that it is probably true! I have been wondering why Dutch guys use so much gel. Perhaps it is because they want to maintain their hairstyle while cycling against the Dutch wind. 🇮🇩 Calvin Lo, MSc student of Biotechnology, from Indonesia

Do you have a nice anecdote about your experience of going Dutch? Send it in! Describe an encounter with Dutch culture in detail and comment on it briefly. 300 words max. Send it to resource@wur.nl and earn twenty-five euro and Dutch candy.

[NL]

KILO'S GEL

Calvin uit Indonesië wandelde met een internationaal gezelschap door Valencia toen hun oog viel op lange, fietsende mensen in korte broeken. Waren dat *Holland people*, wilden de Spaanse aanwezigen weten. Ze keken allemaal eens goed en toen zei hun Nederlandse vriendin: 'Nee, want de jongens hebben geen gel in hun haar.' Er werd hartelijk om gelachen, maar terug in Wageningen ging Calvin er toch eens op letten. Hij ontdekte dat Nederlandse jongens inderdaad vaak glimmend, rechtopstaand haar hebben. 'Misschien omdat het dan goed blijft zitten als ze tegen de Nederlandse wind in fietsen.'